

**ความสำคัญของข้าราชการไทย
เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม**

รายงานการวิจัย ฉบับที่ 27

**สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

ความสำคัญของข้าราชการไทย
เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

โดย

จรรยา	สุวรรณหัต
ระวิพันธ์	โสมนะพันธุ์
ลัดดาวัลย์	เกษมเนตร
วิลาสลักษณ์	ชิววัลลี
บุญกอบ	วิสมิตะนันท์
ภัทรา	สุคนธ์ทรัพย์
สมนึก	คำอุไร

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

(เดิม - สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก)

ตุลาคม 2525

รายงานการวิจัยฉบับที่ 27 เรื่อง ความสำนึกของข้าราชการไทยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เกิดขึ้นจากผลงานวิจัยชิ้นหนึ่งในโครงการวิจัยระยะยาวของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2519 - 2524 ด้วยมีการตระหนักในความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่เกิดขึ้นทั่วโลก ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรม ความคิดอ่าน และทัศนคติของบุคคลเป็นอยู่อย่างยิ่ง

อนึ่ง เนื่องด้วยในบรรดาองค์กรที่เป็นผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายที่เกิดขึ้นได้นั้น ข้าราชการนับเป็นองค์กรหนึ่งที่สำคัญยิ่งในระบบบริหาร การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึง เริ่มด้วยการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการก่อน และตั้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่สำคัญไว้หลายประการ คือ (1) เพื่อการสำรวจความสำนึกของคนไทยกลุ่มที่เป็นข้าราชการ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทยในช่วงเวลา 10 ปี นับจากปีที่ศึกษา (2) เพื่อศึกษาทัศนคติของคนไทยกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ว่า เป็นไปในทิศทางใด (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำนึกกับทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย และ (4) เพื่อเปรียบเทียบปริมาณความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีถิ่นที่อยู่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา และฝ่ายงาน ต่างกัน

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สถาบันฯ คาดว่าจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและมองเห็นภาพความสำนึกหรือขั้นการรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของไทย และทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงด้านนี้ ซึ่งยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าในประเทศมาก่อน ความเข้าใจที่จะเกิดขึ้นนี้อาจใช้เป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดการนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งอาจใช้เป็นเครื่องกระตุ้นความสนใจที่จะเฝ้าหาข้อมูลเพิ่มเติมขึ้นเพื่อตัดสินว่าลักษณะใดในสังคมและวัฒนธรรม ที่ควรอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบต่อไป หรือลักษณะใดที่ควรจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือเสริมสร้างขึ้นมาใหม่ให้รับกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคม โดยที่เราไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และในที่สุดอาจจะได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขและปรับปรุง สังคมเสริมหลักสูตร

และแนวการสอน ในด้านการปลูกฝังความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมให้แก่ทั้งเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ในสังคมไทยของเราสืบต่อไป

สุดท้ายสถาบันใครขอขอบคุณ กลุ่มตัวอย่างข้าราชการทุกฝ่ายในทุกหน่วยงานซึ่งมีส่วน เกี่ยวข้องกับการให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่งโดยตลอด จนการศึกษาค้นคว้า สำเร็จลงได้ด้วยดี

จรรยา สุวรรณกิจ

(ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สุวรรณกิจ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์จากการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความหมายของ "วัฒนธรรม" และ "สังคม".....	9
ความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม.....	11
ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม.....	13
การปรับตัวทางสังคมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม.....	15
ความทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม.....	18
ข้อลัทธิฐาน.....	23
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	25
ประชากร.....	25
กลุ่มตัวอย่าง.....	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	25
วิธีสร้างและลักษณะของเครื่องมือ.....	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
4 ผลและการอภิปรายผล.....	33
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	56

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	56
สมมติฐานทางการวิจัย	57
วิธีดำเนินการวิจัย	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
ผลสำคัญที่ได้	59
ข้อเสนอแนะ	60
บรรณานุกรม	62
ภาคผนวก	66

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม	33
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรมของข้าราชการไทย	35
3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำคัญของข้าราชการไทย เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ระหว่างกลุ่มคนที่อยู่ในกรุงเทพฯ กับกลุ่มคนที่อยู่ต่าง จังหวัด	36
4. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติของข้าราชการไทย ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร กับกลุ่มคนที่อยู่ต่าง จังหวัด	37
5. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวทางสังคมของข้าราชการไทย ระหว่างกลุ่มคนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครกับกลุ่มคนที่อยู่ต่าง จังหวัด	38
6. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความทันสมัยของข้าราชการไทย ระหว่างกลุ่มคนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครกับกลุ่มคนที่อยู่ต่าง จังหวัด	39
7. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำคัญของข้าราชการไทย เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ระหว่างกลุ่มคนที่มีอายุน้อย กับกลุ่มคนที่มีอายุมาก	40
8. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติของคนไทยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และ วัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนที่มีอายุน้อย กับกลุ่มคนที่มีอายุมาก	41
9. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวทางสังคมของข้าราชการไทยระหว่างกลุ่มคนที่มีอายุน้อย กับกลุ่มคนที่มีอายุมาก	42

10.	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความทันสมัยของข้าราชการไทย ระหว่างกลุ่มคนที่มีอายุน้อย กับกลุ่มคนที่มีอายุมาก	43
11.	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำนึกของข้าราชการไทยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง	44
12.	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติของข้าราชการไทย ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง	44
13.	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวทางสังคมของข้าราชการไทยระหว่างเพศชายกับเพศหญิง	45
14.	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความทันสมัยของข้าราชการไทย ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง	45
15.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสำนึกของข้าราชการไทยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา สูง ปานกลาง และต่ำ	46
16.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติของข้าราชการไทยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา สูง ปานกลาง และต่ำ	46
17.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัวทางสังคมของข้าราชการไทย โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา สูง ปานกลาง และต่ำ..	47
18.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความทันสมัยของข้าราชการไทย โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา สูง ปานกลาง และต่ำ	48
19.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสำนึกของข้าราชการไทยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามประเภทงานที่สังกัด ฝ่ายการศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล	49

20.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติของข้าราชการไทยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามประเภทงาน ฝ่ายการศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล	50
21.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัวทางสังคมของข้าราชการไทย โดยพิจารณาตามประเภทงาน ฝ่ายการศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล	51
22.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความทันสมัยของข้าราชการไทย โดยพิจารณาตามประเภทงาน ฝ่ายการศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล	52
23.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา และความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง	53
24.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัวทางสังคม โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา และทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม	54
25.	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความทันสมัย โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา และการปรับตัวทางสังคม	55

บทที่ 1

บทนำ

ดร.เดวิด บรูซ สมิท

สังคมในศตวรรษที่ 20 สังคมมนุษย์มีการ เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทั้งด้านโครงสร้างทางสังคมและด้านวัฒนธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะมนุษย์มีความต้องการ มีค่านิยม ตลอดจนความมุ่งอนาคตที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในอีกด้านหนึ่ง การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างสังคม ระหว่างชาติหรือประเทศยังเป็นเหตุให้เกิดการแพร่ทางวัฒนธรรมขึ้น (ได้ละสังขารไป) เอาบางส่วน ของวัฒนธรรมของสังคมอื่น เข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมของตน ทำให้โครงสร้างทางสังคม ประเพณีของสังคมเปลี่ยนแปลงไป อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางบวกหรือลบ มากหรือน้อยตามความโน้มเอียงของความต้องการของสังคมนั้นๆ

สังคมและวัฒนธรรมไทยก็ทำนอง เดียวกับที่กล่าวมาแล้ว แม้ว่าสังคมไทยจะเป็นสังคมที่มีประวัติศาสตร์ แก่แก่และมีวัฒนธรรมที่ต้งาม เป็นที่ยกย่องนับถือของนานาชาติมาเป็น เวลาช้านานก็ตาม โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมอันเป็นผลมาจากกฎและค่านิยมของสังคมไทยในอดีต อาจไม่เหมาะสมกับสภาพการดำรงชีพในปัจจุบันและอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการ ตลอดจนลักษณะอื่นๆ ทางสังคมของคนไทยรุ่นหลังๆ ทั้งยังได้รับอิทธิพลจากการติดต่อสัมพันธ์กับสังคมอื่นๆ อีกด้วยดังกล่าวข้างต้น จึงย่อมทำให้สังคมไทยไม่อาจหยุดนิ่งหรือคงรูปแบบของไทยในอดีตได้อย่างมั่นคงถาวรได้

ดังนั้น อย่างไรก็ดีตาม เป็นที่ยอมรับกันว่า ไม่มีสังคมและวัฒนธรรมใดหยุดอยู่กับที่โดยแท้จริง ตลอด

เวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เสมออันเป็นลักษณะธรรมชาติของสังคมมนุษย์ ในที่นี้กล่าวถึงมานุษยวิทยา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบ่งออกได้เป็น 2 แขนงคือ แบบหนึ่งเป็นแบบแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (diffusion) ซึ่งหมายถึงวัฒนธรรมที่เข้มแข็งกว่าจะมีอิทธิพลและแพร่ขยาย เข้าสู่วัฒนธรรมที่อ่อนแอ

กว่า และอีกแบบหนึ่งคือ แบบเทียบขนาน (parallelism) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากคนที่มีศักยภาพในการคิดค้นสิ่งใหม่ขึ้นแล้วทำให้ผู้อื่นเอาอย่าง (เชยนต์ วรรณฤติ 2514 : 7) ตามทฤษฎี

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม สังคมจะเปลี่ยนแปลงด้วยการเก็บสิ่งที่ดีไว้และทิ้งส่วนที่ไม่ดีหรือไม่ดีประโยชน์

ออกไป นักปรัชญาของการเปลี่ยนแปลง อาทิ เช่น พลาโต (Plato) และมาร์กซ์ (Marx) ได้กล่าว

ไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นเพียงการที่จะทำความดีให้มีสัมฤทธิ์ผล สิ่งทีละท่อนให้เห็นจน ประเพณีความประเพณีและการกระทำตามความเป็นไปของสังคม ซึ่งได้แก่ วิถีประชากร (folk-lore)

เรื่องลึกลับ (myth) คำสอน เทววิทยา (theology) ปรัชญาสังคมและจริยธรรม (LaBiere. 1975 : 1)

นอกจากนั้น ทบว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมจะมุ่งพิจารณาไปในทางรูปธรรมมากกว่า

ทางนามธรรม กล่าวคือมุ่งเน้นลักษณะที่เห็นได้ภายนอกของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งในระดับจุลภาค (Micro Level) และระดับมหภาค (Macro Level) (ผจงจิตต์ อธิคมนันตะ 2520: 7 - 8)

ในระดับจุลภาค ได้แก่การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ ในอัตราและความมากมายแตกต่างกันตามท้องถิ่น และแล้วแต่โอกาสหรือกาลเวลา เช่น

1. ในเรื่องค่านิยมหรือคุณค่า (Values) ทางจริยธรรม
2. ในเรื่องการแข่งขัน
3. ในเรื่องมรรยาท
4. ในเรื่องการใช้ภาษา

การเปลี่ยนแปลงในระดับนี้จะค่อยเป็นค่อยไป จะเปลี่ยนไปอย่างช้าๆ

ส่วนในระดับมหภาค ได้แก่การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของสังคม การเปลี่ยนแปลงในระดับนี้เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสะสมในระดับจุลภาค

สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม โครเบอร์ (ผจงจิตต์ อธิคมนันตะ 2520 : 14) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไว้ 5 ขั้นด้วยกันคือ

1. ขั้นที่มีการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาและนำเข้ามาใช้ในสังคม
2. การที่คนในสังคมยอมรับเอาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ นั้น เข้ามาใช้ในสังคมจนถึงจุดอิ่มตัว
3. ขั้นอิ่มตัวของวัฒนธรรมในสังคมนั้นๆ เป็นระยะที่ความเจริญก้าวหน้าต่างๆ ถึง สุดสุดยอด
4. ขั้นที่มีการทำซ้ำแบบเดิมอยู่เป็นประจำ ไม่มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้น
5. เมื่อถึงจุดอิ่มตัวแล้ว ลักษณะวัฒนธรรมเป็นไปตามแบบเดิมจนคนในสังคมเกิดความเบื่อหน่าย จึงคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาอีกโดยแยกตัวออกจากวัฒนธรรมเดิม และสร้างแบบวัฒนธรรมใหม่ๆ ขึ้น

จากคำอธิบายข้างต้น ทุกคนจะเห็นได้จากประสบการณ์ของตนว่า ถ้าสังเกตการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดย เปรียบเทียบกัน เป็นวันต่อวันจะ เห็นไม่ชัดเจนหรืออาจไม่รู้สึกหรือตระหนักถึง

การเปลี่ยนแปลงนั้น ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงก็คงเป็นไปช้ามาก คือคงยังดำรงสิ่งที่สมาชิกในสังคม เคยชินและ เปลี่ยนไปบางส่วน แต่เมื่อเปรียบเทียบความเป็นไปในวันเก่าหลายปีมาแล้วกับความเป็นไปในปัจจุบัน จึงจะมองเห็นและรู้สึกถึงความแตกต่างของสมัย เก่ากับสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น เนื่องจากการถ่ายทอดวัฒนธรรม เป็นไปเพราะมนุษย์รุ่นต่อมา เห็นว่าของเก่าบางอย่างไม่เหมาะสมต่อกาลสมัยของตนจึงทิ้งไป และเปลี่ยนอย่างอื่นมาทดแทนอย่างมีเหตุผล ข้อนี้แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์แต่ละรุ่นแต่ละสมัยนั้นๆ แต่ถ้าพิจารณาถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมก็น่าที่จะได้กล่าวถึงสิ่งต่อไปนี้มีคือ

1. ความเจริญทางเทคโนโลยี อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับการหาและผลิต เครื่องจักรกลมาใช้ในชีวิตประจำวันแทนการใช้แรงคนและมีมือของคนในการประดิษฐ์ และผลิตวัสดุ เครื่องใช้ต่างๆ รวมทั้งการขนส่งสินค้า เครื่องจักร เครื่องกลเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วิถีชีวิตของมนุษย์ เจริญรุดหน้าในเวลาอันรวดเร็วและมีปริมาณมากน้อยของผู้ที่ได้รับผลกระทบจนทำให้วิถีชีวิต เปลี่ยนแปลงไป อันอาจก่อปัญหาสังคม เช่น การว่างงาน ซึ่งเป็นปัญหาระดับประเทศติดตามมา แสดงให้เห็นว่าความเจริญทางเทคโนโลยีมีอิทธิพลสำคัญขั้นมูลฐานที่มีต่อการ เปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม

2. กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่อาจทำให้คนยากจนยิ่งจนมากขึ้น และมีจำนวนคนจนเพิ่มขึ้น คนมั่งมีที่มีจำนวนน้อย เพียงไม่กี่ตระกูลครอบครองกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชาติไว้ ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนมั่งมีและคนยากจน

3. กิจกรรมทางสังคม เช่น การจัดระเบียบสังคม ซึ่งทำให้มองเห็นความรู้สึกนึกคิดของสมาชิกในสังคมที่อาจล่อให้เห็นว่าสมาชิกในสังคม เจริญจริงหรือ เจริญเทียม การถ่ายทอดและการแพร่กระจายวัฒนธรรม ฯลฯ

4. ค่านิยมทางสังคม เมื่อมีการปะทะสังสรรค์กับสังคมอื่น อาจเกิดการขบถลักษณะทางสังคมมาจากสังคมที่เห็นว่าดีกว่า เหนือกว่า แต่ถ้าได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้เข้ากับลักษณะสังคมและวัฒนธรรมก็อาจจะได้วัฒนธรรมที่ดีมาไว้ใช้ในสังคมของตนบ้าง

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า สังคมและวัฒนธรรมย่อมต้องมีการ เปลี่ยนแปลง เสมอโดยธรรมชาติ

ถ้าหากยึดมั่นในสิ่งเดิมโดยไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็จะไม่มีการริเริ่มสร้างความก้าวหน้าให้แก่สังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงจึงจำเป็นต้องค่อยเป็นค่อยไปเพื่อให้เข้ากับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมใหม่ แต่ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นทำไปโดยรวดเร็วก็จะเปลี่ยนลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์ของสังคมและวัฒนธรรมนั้นไปได้ การที่สังคมและวัฒนธรรมจะมีความเจริญงอกงามได้ก็ต้องมีหลักในการเปลี่ยนแปลง คือ ต้องมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างสม่ำเสมอ สังคมไทยและวัฒนธรรมไทยก็คงอยู่ภายใต้ทฤษฎีของการเปลี่ยนแปลงนี้เช่นเดียวกับสังคมอื่นโดยทั่วไป เป็นต้นว่า ลักษณะสังคมไทยแต่เดิมเป็นสังคมเกษตรกรรม ฉะนั้นประชาชนส่วนใหญ่จึงเป็นเกษตรกร ซึ่งเป็นชาวชนบท สัดส่วนของสังคมไทยตามที่ สุภัตรา สุภาพ (สุภัตรา สุภาพ 2518 : 20 - 21) กล่าวไว้คือ 80% ของคนไทยเป็นเกษตรกร และ 83% เป็นชาวชนบท ซึ่งมีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ จิตใจโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แต่ทว่าในปัจจุบันสังคมไทยซึ่งมีลักษณะเป็นเกษตรกรรมได้ค่อยกลายเป็นสังคมอุตสาหกรรมไปทีละเล็กละน้อย ประชากรรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะนิยมค่าของวัตถุมากกว่าค่าของความเป็นผู้มีศีลธรรมและความดีงาม มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนจากอนุรักษนิยมมาเป็นสังคมนิยมมากขึ้น และจากการรับเอาอารยธรรมของตะวันตกเข้ามาเป็นแบบแผนในการประพฤติกฎปฏิบัติทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง ระบบการศึกษา และระบบเศรษฐกิจ จึงทำให้สภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอาจยังให้ประชาชนไทยเกิดความสำนึกในการเปลี่ยนแปลงของสังคมของตนได้ในระดับมากน้อยต่าง ๆ กัน อันเป็นผลต่อแนวความคิดหรือทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงความคิดให้ก้าวทันกับเหตุการณ์ และการปรับตัวให้กลมกลืนไปกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถาบันที่ตนเป็นสมาชิกอยู่

ด้วยการตระหนักว่าความสำนึกของบุคคลในสังคมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นขั้นตอนสำคัญที่บุคคลแสดงการรับรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอันจะนำไปสู่ขั้นตอนอื่น ๆ ในการสร้างทัศนคติและพฤติกรรมต่าง ๆ คือ ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว ความเป็นผู้ทันสมัย และได้พิจารณาเห็นว่า ในขั้นเริ่มต้นการศึกษาความสำนึกของคนไทย ควรจะได้จำกัดขอบเขตการศึกษาลงที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการเสียก่อน ด้วยข้าราชการเป็นองค์กรที่สำคัญยิ่งขององค์กรหนึ่งที่น่าในด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (change agent) เพราะต้องประพฤติกฎปฏิบัติหน้าที่กิจการงานเกี่ยวข้องกับบุคคลเกือบทุกอาชีพทั้งยังต้องรับผิดชอบในการแพร่ขยายความคิดที่ถูกต้องให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องอีกด้วย ความสำนึกในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลที่เป็นข้าราชการนี้อาจเป็นจุดนำให้ข้าราชการเข้าใจและยอมรับในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ตนไม่อาจหลบเลี่ยงได้ จะได้กระทำตัวให้

สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้โดยไม่เกิดความขัดข้อง ทั้งยังอาจมองเห็นแนวทางในการอนุรักษ์เอกลักษณ์บางประการที่พึงดำรงไว้ของสังคมไทยและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะสังคมและวัฒนธรรมบางด้านให้เหมาะสมกับความจำเป็นในการพัฒนาประเทศต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความสำนึกของข้าราชการไทย เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ในช่วงเวลา 10 ปี นับจากปีที่ศึกษาลงไป
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของข้าราชการไทยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมว่าเป็นไปในทิศทางใด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย กับทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย
4. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่
 - 4.1 มีถิ่นที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน
 - 4.2 มีอายุต่างกัน
 - 4.3 มีเพศต่างกัน
 - 4.4 มีระดับการศึกษาต่างกัน
 - 4.5 ทำงานในฝ่ายต่างกัน
5. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางด้านการศึกษาและความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมที่มีต่อทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม
6. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางด้านการศึกษาและทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมที่มีต่อการปรับตัวทางสังคม
7. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางด้านการศึกษาและการปรับตัวทางสังคมที่มีต่อความทันสมัย

ประโยชน์จากการวิจัย

1. ในแง่สังคมศาสตร์บริสุทธิ์ จะทำให้มองเห็นภาพความสำนึกของคนไทยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของไทยและทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงด้านนี้ ซึ่งยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าในประเทศมาก่อน

2. ในแง่สังคมศาสตร์ประยุกต์

2.1 ผลการวิจัยจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของคนไทยในกลุ่มที่เป็นข้าราชการซึ่งถือเป็นองค์กรสำคัญยิ่งขององค์กรหนึ่งในการนำทางด้าน การเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ความเข้าใจนี้อาจเป็นจุดเริ่มต้นให้เห็นขั้นการรับรู้ของคนไทยในเรื่องนี้ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลต่อไปในขั้นหลัง ๆ และนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนกระตุ้นความสนใจที่จะเฝ้าหาข้อมูลเพิ่มขึ้นเพื่อการตัดสินใจว่าลักษณะใดทางสังคมและวัฒนธรรมที่ควรอนุรักษ์ให้คงไว้สืบทอดไป หรือลักษณะใดที่ยังอาจต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือเสริมสร้างขึ้นมาใหม่ให้รับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ซึ่งเป็นการเอื้อต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติสืบต่อไปได้

2.2 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโดยเฉพาะทางฝ่ายการศึกษาที่จะวางนโยบาย ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมหลักสูตรและแนวการสอนในด้านการปลูกฝังความสำนึกในหน้าที่ พลเมือง ศีลธรรม ทั้งในระดับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำกัดเฉพาะคนไทยที่เป็นข้าราชการ ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปจน 60 ปีบริบูรณ์ และทำงานในสถานที่ราชการทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด โดยที่ผู้ทำงานในกรุงเทพมหานครต้องอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เช่นเดียวกับผู้ที่อยู่ในต่างจังหวัด ก็จะต้องอาศัยอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ หรือ เห็น ว่ามีการเปลี่ยนแปลงในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่ง เกิดขึ้นในสังคมและวัฒนธรรมไทยภายในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม หมายถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆต่อไปนี้อยู่ช่วงเวลา 10 ปี นับจากปีที่ศึกษาลงไปโดยเปรียบเทียบกับปัจจุบัน โดยถือการปฏิบัติเป็นเกณฑ์

ด้านศีลธรรม ได้แก่ ความกตัญญูกตเวที ความประหยัด ความรักวินัย ความรัก-
เกียรติรักศักดิ์ศรี ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความกล้าหาญ เป็นต้น

ด้านเนติธรรม ได้แก่ การรู้จักสิทธิและหน้าที่ การเคารพกฎหมาย การเชื่อฟัง
และการปฏิบัติตามคำสั่งอันชอบธรรม เป็นต้น

ด้านวัตรธรรม ได้แก่ การกินดีอยู่ดี การรู้จักรักษาโบราณวัตถุ การรู้จักรักษาความ-
สะอาด การรู้จักแต่งกายให้เป็นระเบียบเรียบร้อย การช่วยกันรักษาสถาปัตยกรรมสมบัติ เป็นต้น

ด้านสัทธิธรรม แบ่งออกได้เป็น 2 อย่างคือ คุณธรรมที่ทำให้คนอยู่ร่วมกันได้อย่าง
เป็นสุข เช่น ความเกรงใจ การเป็นผู้มีถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน และระเบียบมารยาทที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับสังคมทุกชนิด

ความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ครอบคลุมด้านสำคัญต่างๆ ที่กล่าว
มาข้างต้นนี้ วัดได้จากคะแนนแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย
ซึ่งคณะผู้วิจัยสร้างขึ้น

ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย หมายถึง ทัศนคติทางความรู้สึกหรือท่าทีของ
บุคคลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมว่าตนชอบหรือไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ทัศนคติต่อการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรมในที่นี้วัดได้จากคะแนนแบบสอบถามทัศนคติต่อการ เปลี่ยนแปลงที่คณะผู้วิจัย
ได้สร้างขึ้น

การปรับตัวทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
บุคคลที่จะปรับตัวได้ดีจะต้อง เป็นผู้ที่มีหัวใจและยอมรับสภาพของตน เข้าใจสภาพของความสัมพันธ์กับบุคคล
อื่น มีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลแวดล้อม และมีความวิตกกังวลน้อย การปรับตัวทางสังคมในที่นี้วัดจากคะแนนที่
ได้จากแบบสอบถามการปรับตัวทางสังคมที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความทันสมัย หมายถึง การที่บุคคลมีทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้า ทางสังคมด้วยลักษณะที่ไม่ยึดมั่นในของเดิมที่เคยเป็นมาอย่างแน่นแฟ้น ความทันสมัยในที่นี้วัดได้จากคะแนน ที่บุคคลได้รับจากการทำแบบสอบถามความทันสมัยที่คณะผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถาม "Overall Modernity Scale" ของอิงคลิสและสมิธ

ในการวิจัยนี้ การที่กล่าวว่าคะแนนจากตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษาคือ ความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย สูง นั้น หมายถึง คะแนนที่สูงกว่ามัธยฐาน และ ต่ำ นั้น หมายถึง ค่าที่ต่ำกว่าหรือเท่ากับค่ามัธยฐานของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละแบบสอบถาม

งานฝ่าย หมายถึง งานในหน้าที่ราชการซึ่งในที่นี้แบ่งออกเป็น ฝ่ายการเกษตร ฝ่ายการปกครอง ฝ่ายการศึกษา และเทศบาล

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของ "วัฒนธรรม" และ "สังคม"

วัฒนธรรมมีความหมายกว้างขวางมาก ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

จอห์น คูเบอร์ (Cuber. 1955 : 56) ได้ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมเป็นแบบแผนของพฤติกรรมและความประพฤติที่ได้เรียนรู้มาแล้ว และเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องกัน ซึ่งรวมทั้งทัศนคติ ค่านิยม ความรู้ และวัตถุ มีการถ่ายทอดสืบต่อกันในสังคม

อาานนท์ อาภาภิรม (อาานนท์ อาภาภิรม 2519 : 99) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมคือ วิธีการดำเนินชีวิต กระบวนการแห่งพฤติกรรม และบรรดาผลงานทั้งหมดที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นตลอดจนความคิด ความเชื่อ และความรู้

ฟรานซิส ดี เมอร์ริล (Merrill. 1961 : 116) ได้กล่าวสรุปความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรม

- ก. เป็นผลเนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคมของมนุษย์
- ข. ให้แบบแผนที่เป็นที่ยอมรับในสังคม ในการตอบสนองความต้องการทางร่างกายและสังคม
- ค. เป็นสิ่งที่สละสลบทอดจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหนึ่ง
- ง. เป็นสิ่งที่มีความหมายต่อมนุษย์ เพราะเป็นสัญลักษณ์
- จ. เป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้ในขณะที่เขาเติบโตขึ้นในสังคม
- ฉ. เป็นสิ่งที่กำหนดบุคลิกภาพพื้นฐาน
- ช. การคงอยู่ของวัฒนธรรมขึ้นกับหน้าที่ของสังคมที่ดำเนินต่อเนื่องกันไป แต่ไม่ได้ขึ้นกับ

บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ส่วนกรรมการวัฒนธรรมของไทย (กรรมการวัฒนธรรม 2497 : 1-57) ได้แบ่งเนื้อหาของวัฒนธรรมออกเป็น 4 อย่าง เพื่อเป็นแนวการศึกษาวัฒนธรรมภาคปฏิบัติ ดังนี้

1. คติธรรม คือ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักในการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจ และโตมมาจากคำสอน เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูต่เวที ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี
2. เนติธรรม คือ วัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือกันว่ามีค่าสำคัญพอ ๆ กับกฎหมาย เช่น รู้จักสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เคารพกฎหมาย ใช้สิทธิตามกฎหมายและไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น เชื้อพียงและปฏิบัติตามคำสั่งอันชอบธรรมของเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย เคารพประเพณีที่ดีงาม
3. วัตถุธรรม คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ ซึ่งเกี่ยวกับการกินที่อยู่ดี เครื่องนุ่งห่ม บ้านเรือน และอื่น ๆ
4. สหธรรม คือ วัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งหมายถึงคุณธรรมต่าง ๆ ที่ทำให้คนอยู่ร่วมกันเป็นสุข ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน และยังรวมถึงระเบียบมารยาทที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับสังคมทุกชนิด เช่น การรู้จักกาลเทศะ รู้จักเคารพสถานที่และสิ่งแทนซึ่งควรเคารพ

อาจกล่าวสรุปได้ว่า วัฒนธรรมเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตในสังคมเพื่อให้สมาชิกในสังคมมีคุณธรรม รู้จักรักษาประเพณี มีการกินที่อยู่ดี และอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข แบบแผนการดำเนินชีวิตนี้ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุ

ส่วน "สังคม" หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในที่แห่งเดียวกัน มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันภายในกลุ่ม เป็นแบบบุคคลต่อบุคคล และบุคคลต่อกลุ่ม มีความผูกพันพึ่งพาอาศัยกัน มีความสนใจคล้าย ๆ กัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และมีความรู้สึกว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างถาวร (ผจญจิตต์ อริคมันทะ 2520 : 1)

คนที่อยู่ในสังคมเดียวกันจะมีขนบธรรมเนียมประเพณี และการประพฤติปฏิบัติที่มีลักษณะเป็นของสังคมนั้นโดยเฉพาะ นอกจากธรรมเนียมประเพณีแล้วสมาชิกของสังคมนั้นยังเคารพกฎหมายและกฎประเพณีร่วมกันด้วย หรืออาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมคือส่วนประกอบที่จะทำให้สังคมนั้นมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป ดังนั้นสังคมและวัฒนธรรมจึงแยกออกจากกันไม่ได้ ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยจะ

ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไปด้วยกันในด้าน คติธรรม เนติธรรม วัฒนธรรม และสัทธิธรรม
ความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ความสำนึก (awareness) หมายถึง การรับรู้ (perception) ของบุคคลที่มีต่อโลก
ต่อความจำ ความฝัน ความลึกลับ และความทุกข์ของตน (Hilgard, Atkinson, and Atkinson.
1971 : 5)

ลัมนา พรพินทุกุล (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ 2520 : 11) ได้ศึกษาความสำนึก
ในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย และได้ให้ความหมายของความสำนึกในหน้าที่พลเมืองว่า หมายถึง
การที่บุคคลมีความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องับประเทศชาติของตนและเกี่ยวกับหน้าที่ของ
ตนเองในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งในสังคมที่ตนอาศัยอยู่

จากคำนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความสำนึก หมายถึง การรับรู้ หรือการที่บุคคลมีความ
รู้ในสิ่งต่าง ๆ การรับรู้หรือความสำนึกของบุคคลนี้จัดเป็นขั้นต้นของกระบวนการทางจิตหลายประเภท
เป็นต้นว่า กระบวนการของการยอมรับนวัตกรรม (innovation) และกระบวนการเกิดทัศนคติ

นวัตกรรม หมายถึง ความคิด การกระทำ หรือสิ่งของซึ่งบุคคลเห็นว่าเป็นของใหม่
(นพนธ์ สัมมา 2523 : 13) กระบวนการของการตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรม
เป็นกระบวนการทางจิตที่เกิดขึ้น เริ่มตั้งแต่บุคคลได้รู้สึกนวัตกรรมนั้นเป็นครั้งแรกจนถึงขั้นตัดสินใจว่า
จะยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรมนั้น ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 4 ขั้นตอน (นพนธ์ สัมมา
2523 : 20 - 25 อ้างอิงมาจาก Rogers. 1971 : 101 - 118) คือ

ขั้นความรู้ (Knowledge) คือ ขั้นที่บุคคลได้รู้สึกนวัตกรรมเป็นครั้งแรก และได้แสวงหา
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ
ความรู้หรือความตระหนักว่านวัตกรรมนั้นมีอยู่ ความรู้ว่าจะใช้นวัตกรรมนั้นอย่างไรจึงจะเหมาะสมและ
ความรู้ถึงกฎเกณฑ์เบื้องต้นของนวัตกรรม

ขั้นความรู้สึก (Persuasion) เป็นขั้นที่บุคคลเกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบการยอมรับ
นวัตกรรมนั้น หรือคือขั้นที่บุคคลมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อนวัตกรรมนั้นนั่นเอง

ขั้นตัดสินใจ (Decision) ในขั้นนี้บุคคลได้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ มาจนถึงการที่จะต้อง
ตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรม

ยืนยัน (Confirmation) ในขั้นนี้บุคคลจะแสวงหาแรงเสริม (reinforcement) เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของเขา แต่เขาอาจจะเปลี่ยนการตัดสินใจเป็นตรงกันข้ามถ้าเขาได้รับข้อมูลที่ขัดแย้งกับข้อมูลเดิมที่ได้รับมา

จะเห็นได้ว่า ขั้นความรู้ซึ่งเป็นขั้นแรกของกระบวนการตัดสินใจยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรมหนึ่งนวัตกรรมใดนั้น ก็คือขั้นของการมีความสำคัญเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ๆ กล่าวคือ ก่อนที่บุคคลจะยอมรับความคิด การกระทำ หรือสิ่งซึ่งบุคคลเห็นว่าเป็นของใหม่หรือไม่อย่างไร บุคคลจะต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นเป็นประการแรกก่อนเช่นเดียวกับการที่บุคคลจะยอมรับหรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ทางสังคมและวัฒนธรรมของตน และจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้นหรือไม่ บุคคลก็จะต้องผ่านขั้นตอนดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยเฉพาะจะต้องมีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลง คือ เริ่มจากขั้นของการยอมรับว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจริงเสียก่อน แล้วแสวงหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ จนเกิดความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง สำหรับความสำคัญของคนไทยในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทยทางด้านศีลธรรม เนติธรรม วัฒนธรรม และลัทธิธรรมนั้น ยังไม่มีผู้ใดเคยศึกษาวิจัยมาก่อน มีแต่การศึกษาเรื่องความสำคัญในหน้าที่พลเมือง ซึ่งก็สันนิษฐานได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม การศึกษาดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

แสงสุรีย์ คนศิลป์ (2519) ได้ศึกษาถึงความสำคัญในหน้าที่พลเมืองในด้านที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเหนือ จำนวน 620 คน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสำคัญในหน้าที่พลเมืองมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนหญิงมีความสำคัญในหน้าที่พลเมืองมากกว่านักเรียนชาย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยบางประการของ ล้วนา พรพัฒน์กุล (2520) ที่ศึกษาความสำคัญในหน้าที่พลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,341 คน ความสำคัญในหน้าที่พลเมืองที่ ล้วนา พรพัฒน์กุล ได้ศึกษานั้นเกี่ยวข้องกับการปกครองประเทศ เศรษฐกิจ การกินดีอยู่ดี คุณธรรม ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ฯลฯ ผลการวิจัยปรากฏว่า โดยทั่วไปแล้วนักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นเรียนที่สูงกว่า มีความสำคัญในด้านต่าง ๆ สูงกว่า

นักเรียนในชั้นเรียนที่ต่ำกว่า ส่วนในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศนั้น พบว่า เด็กหญิงมีความ
สำนึกสูงกว่าเด็กชายในด้านที่เกี่ยวกับกำลัง หรืออำนาจทางการคุ้มครองป้องกันบ้านเมือง และ
เด็กชายมีความสำนึกสูงกว่าเด็กหญิงในเรื่องของการกินที่อยู่ดี สำหรับความแตกต่างในถิ่นที่อยู่
พบว่า ในด้านของการบริหารการปกครองและด้านเศรษฐกิจ เด็กในเมืองมีความสำนึกน้อยกว่า
เด็กนอกตัวเมือง แต่ความรู้ที่เกี่ยวกับทิศทางทางการเมืองนั้นเด็กในเมืองกลับมีความสำนึก
มากกว่าเด็กนอกเมือง ส่วนความสำนึกที่เกี่ยวกับความรู้ในด้านอื่น ๆ เด็กในเมืองและนอกเมือง
มีความสำนึกไม่แตกต่างกัน

สิ่งอาจสรุปได้ในตอนนี้ว่า บุคคลที่มีระดับการศึกษา เพศ อายุ และถิ่นที่อยู่แตกต่างกัน
มีความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกัน

ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

จากการที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า การรับรู้หรือความสำนึกของบุคคลเป็นพื้นฐานอันต้นของการ
เกิดทัศนคติของบุคคล ซึ่งพัฒนาการทางทัศนคติของบุคคลจะพัฒนาไปตามลำดับขั้นดังนี้คือ (เฮดค็อกซ์
โฆวาลินรุ 2516 : 11)

1. มีความรับรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งเร้า นั้น ๆ
2. มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าไปในทิศทางที่บุคคลนั้นยอมรับและจัดเรียงลำดับลักษณะการ
ตอบสนองนั้น ๆ
3. จัดสร้างค่านิยมภายใต้เงื่อนไข ข้อตกลง ของสภาวะของสิ่งเร้าตามลำดับขั้นของ
แบบแผนในการสร้าง
4. จัดระเบียบค่านิยมเหล่านั้นให้อยู่ในระบบของมโนภาพแห่งตน
5. จัดนำค่านิยมเหล่านั้นมาสร้างเป็นปรัชญาของชีวิต ซึ่งจะก่อรูปเป็นอุปนิสัยหรือ
คุณลักษณะของแต่ละบุคคล และจะรวมตัวเป็นบุคลิกภาพซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของบุคคลนั้น

คำว่า "ทัศนคติ" (attitude) หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะตอบสนองไปในทางชอบหรือ
ไม่ชอบต่อบุคคลหรือสิ่งใด สิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะในสังคม (Shaver. 1977 : 168) หรืออาจกล่าวได้ว่า

ทัศนคติก็คือ ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบรวมทั้งความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมเฉพาะอย่างต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง (ประภาเพ็ญ ลูวรรณ : 2520 : 3)

ทัศนคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ (Shaver. 1977 : 168 - 170 อ้างอิงมาจาก Allport. 1935)

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (cognitive component) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับ วัตถุ สิ่งของ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งเหล่านั้นด้วย
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (affective component) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปในทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะเกิดความชอบในสิ่งนั้น ในทำนองเดียวกัน ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะไม่ชอบสิ่งนั้น
3. องค์ประกอบด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (behavioral component) หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนซึ่งความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมนี้จะเป็นไปในแบบกว้าง ๆ ที่ไม่เฉพาะเจาะจง เพราะการที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงไปในทางใด ต้องขึ้นกับองค์ประกอบอื่น ๆ เป็นต้นว่า ความบีบบังคับจากสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ยังไม่มีผู้ใดศึกษาไว้ มีแต่การศึกษาของ ธีรย์ ลุนนารัตน์ (2515) ที่ศึกษาทัศนคติของคนที่อยู่ในเมืองและในชนบท รวมทั้งสิ้น 240 คน ในสถานการณ์ทางสังคมต่าง ๆ กัน ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางจารีตประเพณี พบว่า ผู้ชายมีทัศนคติดีกว่าผู้หญิงในเรื่องการทักทายโดยการสับมือ การติดตามข่าวสารการเมืองเรื่องของโลก แต่เพศหญิงมีทัศนคติดีกว่าเพศชายในเรื่องการเคลื่อนย้ายเข้าไปอยู่ในเมือง ส่วนผู้ที่อยู่ในสังคมเมืองมีทัศนคติดีกว่าผู้ที่อยู่ในสังคมชนบทในเรื่องการให้ผู้เยาว์ตัดสินใจด้วยตัวเอง แต่ผู้ที่อยู่ในสังคมชนบทมีทัศนคติดีกว่าผู้ที่อยู่ในสังคมเมือง ในเรื่องการใช้วิธีคุมกำเนิด การเคลื่อนย้ายเข้าไปอยู่ในเมือง และการนิยมใช้ของต่างประเทศ

สำหรับความแตกต่างกันระหว่างอายุ พบว่า กลุ่มสูงอายุมีทัศนคติดีกว่ากลุ่มวัยกลางคนในเรื่องการอยู่ร่วมกับญาติพี่น้องในครอบครัวเดียวกัน และมีทัศนคติดีกว่ากลุ่มวัยรุ่นในเรื่องการนิยม

รับราชการ กลุ่มสูงอายุมิที่ค้นคิดดีกว่ากลุ่มวัยกลางคนและกลุ่มวัยรุ่นในเรื่องการมีบุตรหลานหลายคน และพบว่ากลุ่มสูงอายุมิที่ค้นคิดดีกว่ากลุ่มวัยรุ่นในเรื่องการใช้วิธีการคุมกำเนิด ผลการวิจัยส่วนใหญ่สอดคล้องกับความคิดเห็นของ เล็ทเธอร์โกเค็ค (กูม เรียง อริยกะบุตร 2514 : 7-8 อ้างอิงมาจาก เล็ทเธอร์โกเค็ค 2504 : 18-23) ที่ว่าคนสูงอายุมิมีความผูกพันอยู่กับจารีตประเพณีดั้งเดิม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้สูงอายุมิเป็นผู้ที่ไม่ค่อยยอมเปลี่ยนแปลงประเพณีเดิมให้เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ เพราะเห็นว่าประเพณีเดิมที่อยู่แล้ว ส่วนคนวัยกลางคนมีความพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขประเพณีเดิมที่เห็นว่าล้าสมัยแล้วให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และคนวัยรุ่นมีความคิดเช่นเดียวกับคนวัยกลางคนแต่รุนแรงกว่า คือไม่คิดปรับปรุงแก้ไขแต่ใช้วิธียกเลิกประเพณีเดิมที่เห็นว่าไม่ดีและเสียหาย

จากผลวิจัยดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า บุคคลที่มีเพศ และระดับอายุแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการมีประสบการณ์และภูมิหลังตามวัยที่เปลี่ยนแปลงไปไม่เหมือนกัน

การปรับตัวทางสังคมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับประเทศที่กำลังพัฒนาทุกประเทศ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การกระจายความรู้ไปยังชนบทด้วยสื่อต่าง ๆ เป็นผลทำให้เกิดลักษณะของสังคมสมัยใหม่ขึ้น การเปลี่ยนแปลงของสังคมนี้มีผลต่อสุขภาพจิตของกลุ่มคนบางกลุ่ม คำว่า "สุขภาพจิต" ที่กล่าวถึงนี้หมายถึง ความสามารถควบคุมสภาพแวดล้อมซึ่งมีความหมาย 2 ประการคือ ความสำเร็จและการปรับตัว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เทียนแยะ ประจวบฉฉนิก 2524 : 3) ในรายงานการวิจัยฉบับนี้ของกล่าวถึง เรื่องการปรับตัวทางสังคม ซึ่งถือเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของคนที่อยู่ในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การปรับตัวทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข บุคคลที่จะปรับตัวได้ดีจะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจและยอมรับสภาพของตน เข้าใจสภาพของความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลแวดล้อมและมีความวิตกกังวลน้อย จากความหมายของการปรับตัวทางสังคมดังกล่าว จะเห็นว่าปรับตัวแปรที่สำคัญ 3 ตัวแปรซึ่งเป็นตัว

บ่งชี้ว่าบุคคลใดมีการปรับตัวทางสังคมได้ดีหรือไม่เพียงไร คือ ความเข้าใจตนเอง ความวิตกกังวล และการมีทัศนคติต่อบุคคลแวดล้อม

ความเข้าใจตนเอง หรือความรู้สึกและการรับรู้เกี่ยวกับตน (Self Concept) หมายถึง ความรู้สึก ทัศนคติ หรือการรับรู้ที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านต่าง ๆ ได้เป็น 3 ด้าน ตามแนวของ อเคเรท (ฮัฟพล โอง์เคสือบ 2515 : 9อ้างอิงมาจาก Akeret. 1965 : 491 - 3) ดังนี้

1. ด้านค่านิยมเกี่ยวกับการเรียน (Academic Value) ได้แก่ ความรู้สึกต่อตนเองเกี่ยวกับสติปัญญา แรงจูงใจ นิสัยในการเรียน ทักษะในการอ่าน แรงกดดันจากทางบ้าน การแข่งขัน และการเลือกอาชีพ

2. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) ได้แก่ ความรู้สึกต่อตนเอง อันเกิดจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความสามารถในการคบเพื่อน สภาพความไหวตัวต่อสังคม (Social Sensitivity)

3. ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ (Emotional Adjustment) ได้แก่ ความรู้สึกต่อตนเองเกี่ยวกับความกดดันทางอารมณ์ ความวิตกกังวล ความกลัว ความขุ่นเคือง ความตึงเครียด ความรำคาญใจ ความเบื่อหน่าย

ความวิตกกังวล หมายถึง สภาพทางอารมณ์ที่บุคคลรู้สึกไม่สบายใจ ตึงเครียด ขาดความมั่นคงปลอดภัย หรือเกิดความกลัว เมื่อบุคคลถูกเร้าให้เกิดความรู้สึกหรืออยู่ในสภาพอารมณ์ดังกล่าว บุคคลจะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ห่มหมอง เคঁราซึม เกร็งเครียด หงุดหงิด อารมณ์เสียได้ง่าย กังวลใจ หวาดระแวง หวาดกลัว คิดฟุ้งซ่าน เป็นต้น พฤติกรรมที่แสดงถึงความวิตกกังวล แบ่งออกได้เป็น 6 ประการคือ (ฮัฟพล โอง์เคสือบ 2515 : 8)

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งแสดงว่าตื่นเต้นตกใจง่าย รุกْرِรุกรน ใจร้อน ขาดความรอบคอบ ขาดความอดทนต่อสิ่งเร้า
2. องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งแสดงว่ามีความหวาดกลัว (Apprehensive) กังวลใจ ใจคอเคঁราหมอง มีความทุกข์ รู้สึกว่าตนเองผิดอยู่เสมอ
3. องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งแสดงว่ามีอารมณ์ตึงเครียด เกร็งเครียด เอาจริง เอาจัง เกิดความคับข้องใจและหงุดหงิดอยู่เสมอ

4. องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งแสดงว่ามีอารมณ์หัววัน เหว่งง่าย อารมณ์ไม่มั่นคง อารมณ์เสียได้ง่าย เปลี่ยนความสนใจง่าย ไม่เป็นตัวของตัวเอง

5. องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งแสดงว่า ซ้อาย ประหม่า ไม่กล้าแสดงออก ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

6. องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งแสดงว่า มีความขัดแย้งในตนเอง เนื่องจากควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยไม่ได้ (Undisciplined Self - Conflict) คือ มีจิตใจวุ่นวาย คิดฟุ้งซ่าน ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ชอบทำอะไรตามใจตนเอง ไม่สนใจต่อระเบียบกฎเกณฑ์ของ หมุ่คณะและสังคม

ทัศนคติต่อบุคคลแวดล้อม บุคคลแวดล้อมในที่นี้ได้แก่ ญาติพี่น้อง ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น ทัศนคติต่อบุคคลแวดล้อม หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงออกต่อบุคคล อาจเป็นไปในทางที่ดี ขัดแย้ง หรือเป็นกลางก็ได้

พฤติกรรมที่แสดงถึงการประสับความล้มเหลวในการปรับตัว คือ ความไม่สบายใจ ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของ ความเค้รำลรั้อย ความกังวล การคิดถึงแต่ความผิด หรือกลัวความเสีบใช้ บุคคลใดถ้าเกิดสิ่งเหล่านี้อยู่ในใจเป็นเวลานานหรืออยู่ในระดับสูงจะทำให้บุคคลนั้นตกอยู่ในความทุกข์มาก จากการที่บุคคลไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับโครงสร้างทางสังคม หรือไม่สามารรถปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตแบบที่ลุ่มาฮักส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติกันได้ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมได้ ปัญหาสังคมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอุตสาหกรรมมากกว่าในสังคมเกษตรกรรมหรือสังคมชาวป่าเขาวเขา (อมรา พงคำพิชญ์ 2521 : 100)

จากการศึกษางานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว คมเพชร สัตร์สุภกุล (2515) สำนง ผลบุญ (2515) วนิดา มวลัไพบูลย์ (2515) และ ยุพิน นิลันต์ (2515) พบว่านักศึกษาชายระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงปีที่ 2 ของวิทยาลัยครูในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และกรุงเทพฯ - ธนบุรี มีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักศึกษาหญิง

โดยสรุปการศึกษาในเรื่องการปรับตัวพบว่า ผู้ที่มีเพศและถิ่นที่อยู่แตกต่างกัน มีการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน

ความทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

สังคมไทยในปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงและพัฒนาจากสังคมแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม ไปสู่สังคมแบบใหม่ที่มุ่งการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของประชาชนมิได้จำกัดอยู่เฉพาะแต่ในเมืองเท่านั้น ในชนบทเองก็มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรมซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการคมนาคมที่เจริญขึ้นทำให้คนชนบทได้เรียนรู้ลักษณะและพฤติกรรมของสังคมเมือง ซึ่งทำให้คนในชนบทต้องการที่จะมีความเป็นอยู่และมีรายได้ดีขึ้น จึงเริ่มหันหลังให้กับวัฒนธรรมชนบท ไปยอมรับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจใหม่โดยหวังว่า จะทำให้เขามีความเป็นอยู่ที่สมบูรณ์ จากการศึกษาของ ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2505) ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบท โดยสำรวจหมู่บ้านในจังหวัดลำปาง พบว่า หมู่บ้านที่มีการติดต่อกับตัวเมืองมาก จะมีระดับของการเปลี่ยนแปลงสูง

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมมาสู่แบบใหม่นี้ ทำให้มีผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง "ความทันสมัย" มากขึ้น การศึกษาเรื่องความทันสมัยของบุคคลจะทำให้เราทราบถึงลักษณะพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความทันสมัยรวมทั้ง ปัญหาการปรับตัวในสังคมแบบใหม่ด้วย ซึ่งจะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เราสามารถปรับปรุงวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลให้ดีขึ้นได้

ความหมายของ "ความทันสมัย"

โดยทั่ว ๆ ไปการศึกษาเกี่ยวกับความทันสมัยแบ่งได้เป็น 2 ระดับคือ ระดับสังคม และระดับบุคคล ระดับแรกมุ่งศึกษาถึงตัวแปรต่าง ๆ ทางสังคม เช่น ระดับการศึกษาหรือระดับการอ่านออกเขียนได้ของประชาชน รายได้ต่อหัวเฉลี่ยของพลเมืองแต่ละคน สัดส่วนของจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเมือง สัดส่วนของประชากรที่ประกอบอาชีพอุตสาหกรรม จำนวนเครื่องรับวิทยุ จำนวนหนังสือพิมพ์ที่พิมพ์ออกจำหน่ายแต่ละวันต่อจำนวนประชากร และดัชนีการบริโภคพลังงาน เป็นต้น ถ้าสิ่งทีกล่าวมามีระดับหรือปริมาณสูง ก็อาจแสดงว่าสังคมนั้นมีความทันสมัย (ณรงค์ศักดิ์ สันทรินวล 2520 : 1)

ในระดับบุคคล ความทันสมัย คือ กลุ่มของค่านิยมซึ่งสะท้อนออกมาในรูปของกลุ่มของลักษณะทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกัน ถ้าเป็นลักษณะภายในก็โดยการมีความยึดหยุ่นทางจิต

(mental flexibility) ในการจัดการกับสถานการณ์ใหม่ ๆ และถ้าเป็นลักษณะภายนอกก็โดยการ
พฤติกรรมตามแบบฉบับของสังคมเมืองและสังคมอุตสาหกรรม (Portes, 1973 : 16)

ลักษณะของบุคคลที่มีความทันสมัย

อิงคิลลี (Inkeles, 1973) ได้รายงานถึงโครงการ "Social and Cultural Aspects of Economic Development" ที่ศูนย์กิจกรรมระหว่างชาติที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่ง ได้สัมภาษณ์ผู้ชาย 6,000 คน จาก 6 ประเทศที่กำลังพัฒนา คือ ประเทศอาร์เจนตินา ฮิสปันดิยา อิสราเอล ไนจีเรีย และปากีสถานตะวันออก โดยถามถึงทัศนคติ ค่านิยม ความคิดเห็น และการรายงานที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลอื่นและของตนเองในเกือบจะทุกๆ ด้านของชีวิตประจำวัน ปรากฏว่า กลุ่มลักษณะที่เกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม และวิถีปฏิบัติของบุคคลที่มีความทันสมัยที่เด่น ๆ ได้แก่

1. เปิดตัวเองต่อประสบการณ์ใหม่ ๆ ทั้งกับบุคคลและกับวิธีการใหม่ ๆ ในการทำสิ่งต่าง ๆ เช่นการพยายามควบคุมการเกิด
2. ยืนยันความเป็นอิสระจากอำนาจของปู่ยี่ปุ๋ยบุคคล เช่น บิดามารดา และพระ และเปลี่ยนความยอมรับนับถือไปยังผู้นำของรัฐบาล ผู้นำของกิจกรรมชุมชน สหภาพทางการค้า เป็นต้น
3. เชื่อในประสิทธิภาพของวิทยาศาสตร์และการแพทย์ ละทิ้งความฝังใจและความเชื่อโชคลาง เมื่อเผชิญกับอุปสรรคในชีวิต
4. มีความทะเยอทะยานในเรื่องของตัวเอง และของบุตรที่จะให้ประสบความสำเร็จในเป้าหมายทางงานอาชีพขั้นสูง และทางการศึกษา
5. ชอบคนที่ตรงต่อเวลา และแสดงความสนใจในการวางแผนงานของตนอย่างรอบคอบล่วงหน้า
6. แสดงความสนใจอย่างมากและมีส่วนอย่างแข็งขันในกิจกรรมการเมือง กิจกรรมของชุมชน และการเมืองระดับท้องถิ่น
7. มีความพยายามอย่างมากที่จะติดตามข่าวสาร และสนใจข่าวของประเทศและระหว่างประเทศ มากกว่าข่าวกีฬา คำสอน หรือกิจกรรมของท้องถิ่นเท่านั้น

ลักษณะที่ใช้นิยามบุคคลทันสมัยนี้ไม่แตกต่างกันในระหว่างอาชีพและในระหว่าง

วัฒนธรรม

การวัดความทันสมัย

ในการตัดสินว่าบุคคลใดมีความทันสมัยมากน้อยเพียงใดนั้น นักวิจัยได้สร้างมาตราสำหรับวัดความทันสมัยของบุคคล (modernity scale) ขึ้น มาตราดังกล่าวประกอบด้วยข้อคำถามที่ถามถึงทัศนคติ ค่านิยม ความคิดเห็น และพฤติกรรมในเรื่องต่าง ๆ จากการที่นักวิจัยทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ของข้อคำถามทั้งหมดในมาตรารัด พบว่ามีองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกันในหลายมาตราวัดที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ศึกษาความทันสมัยของบุคคลในสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกันไป เช่นการศึกษาในประเทศ 6 ประเทศที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ ประเทศอาร์เจนตินา ฮิสปันเดย์ อิสราเอล โนลีเรีย และปากีสถานตะวันออก (Inkeles, 1973) การศึกษาของปอร์เตส (Portes, 1973) ในประเทศกัวเตมาลา การศึกษาของชไนเบิร์ก (Schnaiberg, 1970) ในประเทศตุรกี และการศึกษาของคาล (Kahl, 1968) ในประเทศเม็กซิโกและบราซิล เป็นต้น

ในบรรดามาตราวัดความทันสมัยที่ได้ใช้ในหลายประเทศที่กล่าวมานี้ มาตราที่สร้างขึ้นโดยสมิธและอิงเคิลส์ (Smith and Inkeles) ชุดสั้นๆ มีชื่อว่า "Overall Modernity Scale" (OM - 12) ที่ใช้ในการวิจัยนี้ นับว่าเป็นแบบวัดที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีความเชื่อมั่นสูง และในปัจจุบันได้ออกนำไปใช้ในประเทศที่กำลังพัฒนามากกว่า 12 ประเทศ (Inkeles, 1973: 345)

คะแนนความทันสมัยกับพฤติกรรม

ได้มีผู้นำคะแนนจากแบบวัดความทันสมัยไปทำนายและหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ และพบผลที่สอดคล้องกันที่น่าสนใจดังนี้

อาร์มเมอร์ และ ไอแซค (Armer and Issac, 1978) ได้ทำการศึกษาที่คอสตาริกา (Costa Rica) ประเทศเล็ก ๆ ในอเมริกากลางที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย มีความมั่นคงทางสังคมอย่างกว้างขวาง มีโครงการประกันสุขภาพ และมีระดับการอ่านออกเขียนได้ 89 % กลุ่มตัวอย่างครอบคลุมผู้มีการศึกษาหลายระดับทั้งในชนบทและในเมือง เป็นผู้ชาย 210 คน

ใช้การสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวัดความทันสมัยทางจิตของ ลัมปีร์ และ อิงคิลล์ (OM - 11) จากการวิเคราะห์หลายแบบให้ผลสำคัญที่คงเส้นคงวา คือ ความทันสมัยทางจิตมีผลในทางทำนายพฤติกรรม 3 ประการ คือ การอ่านหนังสือพิมพ์บ่อยครั้ง การล่วมมนต์น้อยครั้ง และการเข้าร่วมอภิปรายเรื่องการเมือง

ผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิงคิลล์ (Inkeles. 1973) ที่ศึกษาประเทศที่กำลังพัฒนา 6 ประเทศดังที่เคยกล่าวมาแล้ว ซึ่งปรากฏว่าทัศนคติที่มีต่อความทันสมัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ผู้ที่ถูกประเมินจากแบบวัดที่ทัศนคติว่าเป็นบุคคลที่ทันสมัย มักจะเข้าร่วมในองค์การต่าง ๆ โดยสมัครใจ อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ทุกวัน มีการพูดหรือเขียนบทความเกี่ยวกับชุมชน มีการอภิปรายเรื่องการเมืองกับภรรยา มากกว่าผู้ที่ถูกประเมินว่ามีความทันสมัยน้อย

ดังนั้นจึงมีหลักฐานพอสมควรที่อาจจะกล่าวได้ว่า ความทันสมัยของบุคคลที่ประเมินมาจากมาตรวัดความทันสมัย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ทันสมัยหลายประการ

ความทันสมัยกับตัวแปรทางสังคมและการศึกษา

สำหรับตัวแปรในเรื่องอายุนั้น เลอร์เนอร์ (Portes. 1973 : 29 อ้างอิงมาจาก Lerner. 1965) กล่าวว่า ในประเทศที่กำลังพัฒนานั้น เรื่องอายุก็สันนิษฐานว่าส่งผลต่อความทันสมัย เพราะว่าบุคคลที่อายุน้อยกว่าจะปรับตัวในสังคมให้มีแบบแผนของพฤติกรรมแบบตะวันตกมากกว่าบุคคลรุ่นก่อน ๆ แต่จากการศึกษาของ ปอร์เตส (Portes. 1973) ในประเทศคิวเตมาลา ซึ่งเป็นประเทศเล็กที่ยังด้อยพัฒนาในกลุ่มลาตินอเมริกา กลุ่มตัวอย่างเป็นชนชั้นต่ำที่แต่งงานแล้ว โดยการสัมภาษณ์ทั้งสามีและภรรยา จำนวน 580 คู่ พบว่า อายุไม่สัมพันธ์กับความทันสมัย

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เปรียบเทียบทัศนคติแบบดั้งเดิม - แบบทันสมัย (traditional - modern attitude) ระหว่างนักเรียนที่อยู่ชั้นเรียนต่างกัน ซึ่งแน่นอนว่าจะมีอายุแตกต่างกันด้วย เช่นที่ เฟลด์แมน (Feldman. 1975) ศึกษาเด็ก Gusii ซึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเคนยา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถม มัธยม และหลังจากมัธยม (postsecondary school) จำนวน 371 คน พบว่า นักเรียนมัธยมที่อยู่ชั้นสูงกว่ามีทัศนคติ

ที่ทันสมัยมากกว่านักเรียนที่อยู่ชั้นต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ เลอ คอเมต์ (Feldman, 1975 : 135 อ้างอิงมาจาก Le Compte and Le Compte, 1970) ที่พบว่า นักเรียนปีแรกของโรงเรียนมัธยมในประเทศตุรกีมีทัศนคติแบบดั้งเดิมมากกว่านักเรียนชั้นปีที่ 3 แต่นักเรียนชายระดับประถมที่อยู่ชั้นสูงกว่าและนับถือคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ มีทัศนคติแบบดั้งเดิมสูงกว่านักเรียนระดับประถมที่อยู่ชั้นต่ำกว่า

แม้ว่าจะมีความสอดคล้องในผลการวิจัยพอควร แต่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยที่กล่าวมาอาจมีระดับอายุที่ไม่แตกต่างกันมาก จึงทำให้ไม่เห็นความแตกต่างในเรื่องความทันสมัยอย่างชัดเจนพอ สำหรับในงานวิจัยครั้งนี้จะศึกษาข้าราชการซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ถึง 60 ปี ซึ่งมีระดับอายุที่แตกต่างกัน จึงคาดว่าน่าจะพบความแตกต่างในเรื่องความทันสมัยระหว่างข้าราชการที่มีอายุต่างกัน

ส่วนตัวแปรในเรื่องเพศ เฟลด์แมน (Feldman, 1975) พบว่านักเรียนหญิงมีทัศนคติที่ทันสมัยมากกว่านักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ โอมารี (Feldman, 1975 : 135 อ้างอิงมาจาก Omari, 1960) ที่พบว่านักเรียนหญิงชั้นมัธยมของกาณา มีทัศนคติแบบทันสมัยมากกว่านักเรียนชาย

สำหรับตัวแปรในเรื่องการศึกษานั้น อิงเคลส์ (Inkeles, 1973 : 343) กล่าวว่า เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่ทำให้บุคคลเป็นชนทันสมัย ผลการวิจัยของปอร์เตส (Portes, 1973) ในกัวเตมาลา ก็พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์สูงกับความทันสมัย และจากการศึกษาของอาร์เมอร์และไอแซค (Armer and Isaac, 1978) ที่กระทำในคอโลราโด ก็พบว่า จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ทันสมัยหลายด้าน

ดังนั้นจากผลวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ สรุปได้ว่า บุคคลที่มีระดับอายุ เพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความทันสมัยในระดับที่แตกต่างกันด้วย

ความทันสมัยกับการปรับตัว

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างความทันสมัยกับการปรับตัวนั้น ได้มีผู้ศึกษาในต่างประเทศไว้ดังนี้

อิงคิลลี (Inkeles, 1973) ได้ศึกษาผลของ การศึกษา การย้ายถิ่นจากชนบทสู่ในเมือง การทำงานในโรงงาน การมีที่อยู่ในเมือง และการได้สัมผัสกับสื่อมวลชน (ซึ่งเหล่านี้จัดเป็นประสบการณ์ของความทันสมัย) ที่มีต่อการปรับตัวของบุคคล โดยทำการศึกษาใน 6 ประเทศที่กำลังพัฒนา แบบทดลองที่วัดการปรับตัวผู้วิจัยใช้ "Psychosomatic Symptoms Test" ผลปรากฏว่าผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ในตัวเมืองกับผู้ที่ยังคงอยู่ในชนบท ผู้ที่มีประสบการณ์ในโรงงานคิดเป็นจำนวนปีมากกว่าผู้ที่ประสบการณ์เป็นจำนวนปีน้อย ผู้ที่สัมผัสกับสื่อมวลชนมากกว่าผู้ที่สัมผัสกับวิทยุ หนังสือนิตยสาร และภาพยนตร์น้อย ได้คะแนนจากแบบทดสอบการปรับตัวพอ ๆ กัน

แต่ ฌองคักกัตต์ จันทรรัตน์ (ฌองคักกัตต์ จันทรรัตน์ 2520 : 6 - 7) ผู้ซึ่งศึกษาเรื่องความทันสมัยและปัญหาการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาไทยในมหาวิทยาลัยฮาวาย และได้รวบรวมผลการวิจัย เรื่องความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และความเครียดทางด้านจิตใจในชนบทของประเทศเปรู ผลวิจัยเรื่องอิทธิพลของความไม่ทันสมัยที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาเกาหลีที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยวิลคอนซันและผลการศึกษาศึกษาปัญหาการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาญี่ปุ่นและฟิลิปปินส์ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยฮาวาย ผู้ค้นคว้าได้สรุปว่า ความทันสมัยมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาการปรับตัว หรือกล่าวในอีกนัยหนึ่งคือ ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมสมัยใหม่ คนที่ทันสมัยมักจะมีปัญหาการปรับตัวน้อยกว่าคนที่ไม่ทันสมัย

จากการรวบรวมและวิเคราะห์เอกสารการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องที่จะวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เห็นฐานในการตั้งสมมติฐานการวิจัยซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมาแล้วในบทนำ สมมติฐานในการวิจัย เรื่องความสำนึก เกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมีดังต่อไปนี้คือ

ข้อสมมติฐาน

1. คนไทยที่เป็นข้าราชการในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีทัศนคติเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม
2. ความสำนึก เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง กับทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย

3. ความสําคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ที่คํานึงต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่แยกออกตามลักษณะถิ่นที่อยู่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา และฝ่ําายของงานที่ประจำอยู่

4. คนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งมีการศึกษาสูง และได้คะแนนความสําคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสูง มีที่คํานึงต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ตํ่ากว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งมีการศึกษาตํ่า และได้คะแนนความสําคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตํ่า

5. คนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งมีการศึกษาสูง และได้คะแนนที่คํานึงต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสูง มีการปรับตัวทางสังคมมากกว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งมีการศึกษาตํ่า และได้คะแนนที่คํานึงต่อการเปลี่ยนแปลงตํ่า

6. คนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งมีการศึกษาสูง และได้คะแนนการปรับตัวทางสังคมสูง มีความทันสมัยมากกว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการ ซึ่งมีการศึกษาตํ่า และได้คะแนนการปรับตัวทางสังคมตํ่า

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ คนไทยที่เป็นข้าราชการที่มีอายุ 18 - 60 ปี ทำงานในสถานที่ราชการ (สถานที่ราชการ หมายถึง ที่ทำการเขต ๘ สำหรับในกรุงเทพฯ และ หมายถึง ศาลากลางจังหวัด และสำนักงานเทศบาล สำหรับต่างจังหวัด) ซึ่งแบ่งออกเป็นฝ่าย การเกษตร ฝ่ายการปกครอง ฝ่ายการศึกษาและเทศบาล โดยผู้ที่ทำงานในกรุงเทพฯ ต้อง อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ส่วนผู้ที่ทำงานต่างจังหวัดก็ต้องอาศัยอยู่ในต่างจังหวัด (จังหวัดใดก็ตามยกเว้นกรุงเทพฯ) ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปเช่นกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษาได้แก่ ผู้ทำงานในสถานที่ราชการทั้งในกรุงเทพฯและต่าง จังหวัด ซึ่งมีลักษณะตามที่ได้กล่าวมาแล้ว การสุ่มกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้วิธี การสุ่มเขตก่อนโดยการสุ่มอย่างง่ายมา 6 เขต แบ่งเป็นเขตรอบในกรุงเทพฯ และเขตรอบนอก กรุงเทพฯ อย่างละ 3 เขต ได้แก่ เขตบางรัก เขตสัมพันธวงศ์ เขตบางกะปิ เขตราชวัตร บุรณะ เขตหนองจอก และเขตร่มบุรี กลุ่มตัวอย่างคือผู้ที่ทำงานเป็นข้าราชการในที่ทำการเขต ที่สุ่มได้ เป็นจำนวน 385 คน สำหรับต่างจังหวัด ผู้วิจัยสุ่มจังหวัดก่อนให้จำนวนจังหวัดเท่ากับ จำนวนเขตที่สุ่มได้ในกรุงเทพมหานคร จากการสุ่มอย่างง่ายได้ จังหวัดพะเยา จังหวัดตาก จังหวัดทากุล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ที่ทำงานในศาลากลางจังหวัด และผู้ที่สังกัดสำนักงานเทศบาล ทั้ง 6 จังหวัด เป็นจำนวนทั้งสิ้น 588 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม 4 ฉบับ พร้อมทั้งรายละเอียด เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ได้แก่

1. แบบสอบถามความสำคัญ เกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม
2. แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม
3. แบบสอบถามการปรับตัวทางสังคม
4. แบบสอบถามความทันสมัย

วิธีการสร้างและลักษณะของ เครื่องมือ

1. แบบสอบถามความสำคัญเกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นโดยอาศัย เนื้อหาของวัฒนธรรม 4 ประการ คือ ค่านิยมธรรมเนียม วัตรธรรม และสทธรรม (เอกสารวัฒนธรรมฉบับที่ 2 2497) ซึ่งใน 4 ประการนี้ยังประกอบด้วย 48 หัวเรื่องย่อย

การพิจารณาตัดสินว่า เนื้อหาของสังคมและวัฒนธรรม 48 หัวเรื่องที่จะศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงจริงหรือไม่ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเปรียบเทียบกับในปัจจุบัน และถ้ามีการ เปลี่ยนแปลงจะ เปลี่ยนแปลงไปในทางใด ในขั้นต้นผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามให้บุคคลหลายกลุ่มแสดงความคิดเห็น เพื่อเลือกเอาหัวเรื่องที่มีผู้เห็นพ้องต้องกันว่ามีการ เปลี่ยนแปลงจริงมาสร้าง เป็นแบบสอบถาม กลุ่มบุคคลดังกล่าวประกอบด้วย บุคคลที่อยู่ในระดับอายุต่างๆ กัน และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น 258 คน ผลจากการวิเคราะห์การสอบถามขั้นนี้ปรากฏว่า เนื้อหาทางสังคมและวัฒนธรรมไทยทั้ง 48 เรื่อง ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความ เห็นสอดคล้องกันว่ามีการเปลี่ยนแปลงจริง

ขั้นตอนมาผู้วิจัยจึงได้นำ เนื้อหาของสังคมและวัฒนธรรมทั้ง 48 หัวเรื่อง มาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยที่แต่ละหัวเรื่อง ผู้วิจัยจะสร้างคำถาม 2 แบบต่างกัน กล่าวคือ แบบแรกจะถามในสถานการณ์ทั่วไป ส่วนแบบที่สองจะเป็นแบบสถานการณ์เฉพาะ คำถามทั้ง 2 แบบจะรวมอยู่ในแบบสอบถามฉบับเดียวกัน มีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 96 ข้อ

สำหรับคำตอบจะเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งแบ่ง เป็น 2 ประเภท คือ คำตอบที่แสดงว่าไม่มีความสำคัญ และมีความสำคัญในการ เปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ก่อนกับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนประมาณ 60 คน เพื่อการปรับปรุงแบบสอบถาม

ตัวอย่างคำถามในแบบสอบถามความสำคัญ เกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม

และวัฒนธรรมพร้อมคำสั่ง :

เรื่องต่อไปนี้ ท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติหรือไม่ ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา โดยพิจารณาถึงสัดส่วนของการปฏิบัติในปัจจุบัน เทียบกับสัดส่วนของการปฏิบัติในอดีต แต่ละคำถามให้ท่านเลือกตอบเพียงข้อเดียว โดยกาเครื่องหมาย ✓ ทับบนตัวอักษรหน้าข้อความที่ท่านเลือก

ตัวเลือกที่ว่า "ไม่น้อยลง" หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในทางมากขึ้นหรือเท่าเดิม

(แบบสถานการณ์ทั่วไป) 1. คนไทยถือกันว่า บิดามารดาเป็นพระของลูก ดังนั้นลูกควรเคารพเอาใจใส่ช่วยเหลือการงานและอยู่ในโอวาท สมัยนี้คนที่ยังคงปฏิบัติ เช่นนี้มีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

(แบบสถานการณ์เฉพาะ) 2. คุณแม่ได้เลี้ยงนงคราญมาและให้การศึกษาจนจบ ม.ศ. 3 แล้ววันหนึ่งคุณแม่เป็นไข้หวัด จึงขอให้นงคราญช่วยซักผ้าให้ นงคราญบ่นว่างานมาก แล้วทำให้อย่างไม่เต็มใจนัก คนแบบนี้ในสมัยนี้มีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

การตรวจให้คะแนน

ถ้าตอบว่า "ไม่น้อยลง" หรือ "น้อยลง" ซึ่งแสดงว่ามีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลง ได้ 1 คะแนน

ถ้าตอบว่า "ไม่ทราบ" หรือ "ไม่สนใจ" ซึ่งแสดงว่าไม่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลง ได้ 0 คะแนน

จากการหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.97

2. แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นโดยอาศัยเนื้อหาของสังคมและวัฒนธรรม 48

หัวข้อเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลง ประโยคคำถามในแบบสอบถามจะเป็นแบบสถานการณ์ที่แสดงให้เห็น

ถึงการเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำเนินชีวิตในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา แล้วให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกว่า "ชอบ" หรือ "ไม่ชอบ" การเปลี่ยนแปลงนั้น พร้อมทั้งให้แสดงความคิดเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดขึ้นจริงหรือไม่ด้วย เพื่อเป็นการช่วยตรวจสอบการแสดงทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง จำนวนข้อคำถามมีทั้งสิ้น 48 ข้อ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงไปทดลองใช้กับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนประมาณ 60 คน เพื่อการปรับปรุงแบบสอบถาม ตัวอย่างคำถามในแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม พร้อมคำสั่ง :

เรื่องต่อไปนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา

โปรดกาเครื่องหมาย X ใต้บนตัวอักษรหน้าข้อความที่ตรงกับความรู้สึกและความเห็นของท่าน

1. คนไทยแต่ก่อนถือว่าลูกต้องตอบแทนคุณบิดามารดา แต่บัดนี้ได้เปลี่ยนไปในทำนองว่า บิดามารดามีหน้าที่เลี้ยงดู ลูกไม่จำเป็นต้องตอบแทนคุณ

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

การตรวจให้คะแนน

ถ้าตอบว่า "ชอบ" หรือ "จริง" ได้ 1 คะแนน

ถ้าตอบว่า "ไม่ชอบ หรือ "ไม่จริง" ได้ 0 คะแนน

จากการหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.97

3. แบบสอบถามการปรับตัวทางสังคม

แบบสอบถามการปรับตัวทางสังคมที่ใช้ในการวิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามในโครงการสุขภาพจิตในโรงเรียน ซึ่งสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์เป็นผู้สร้าง แบบสอบถามการปรับตัว

ทางสังคมประกอบด้วย แบบสอบถาม 3 ชุด คือ แบบสอบถามมโนภาพแห่งตน แบบสอบถาม
ความวิตกกังวล และแบบสอบถามทัศนคติต่อบุคคลแวดล้อม ชุดละ 20 ข้อ แบบสอบถามทั้ง 3
ชุดนี้ ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้ก่อน กับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนประมาณ
20 คน เพื่อการปรับปรุงแบบสอบถาม

ตัวอย่างคำถามในแบบสอบถามการปรับตัวทางสังคม พร้อมคำแนะนำใน
การตอบแบบสอบถาม :

แบบสอบถามตอนนี้ ต้องการทราบความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ไปของท่าน โดย
จะมีข้อความให้อ่าน เพื่อให้พิจารณาว่าท่านมีลักษณะที่เหมือนกับข้อความนั้นๆ หรือไม่เพียงใด
ดังนั้นจึงไม่มีคำตอบที่ผิดหรือถูก เพราะแต่ละคนย่อมมีลักษณะนิสัย ความรู้สึก หรือแนวการปฏิบัติ
ที่ไม่เหมือนกัน ข้อสำคัญขอให้ตอบตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ตัวอย่างคำถามในแบบสอบถามมโนภาพแห่งตน

1 ข้าพเจ้ามีความสามารถในการเล่นกีฬา

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

1 หมายถึง ไม่จริงเลย

2 หมายถึง ไม่จริง

3 หมายถึง ค่อนข้างไม่จริง

4 หมายถึง ค่อนข้างจริง

5 หมายถึง จริง

6 หมายถึง จริงที่สุด

จะเห็นว่า ตัวเลขที่มากขึ้น หมายถึงว่า มีความจริงมากขึ้น ให้เขียน
เครื่องหมายวงกลม ○ ล้อมรอบตัวเลขที่ท่านเลือก

ตัวอย่างคำถามในแบบสอบถามความวิตกกังวล

1 ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นง่าย

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

ตัวอย่างคำถามในแบบสอบถามทัศนคติต่อบุคคลแวดล้อม

1. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณคนแวดล้อมของข้าพเจ้ามักตำหนิติเตียนข้าพเจ้า

1	2	3	4	5	6
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

การตรวจให้คะแนน

แบบสอบถามทั้ง ๓ ฉบับนี้ ผู้วิจัยมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนนเหมือนกัน กล่าวคือ ถ้านักเรียนตอบคำถามไปทางบวกก็จะได้คะแนนมาก แต่ถ้านักเรียนตอบคำถามไปทางลบก็จะได้คะแนนน้อย ดังตัวอย่าง

ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นง่าย

ถ้าตอบ	1	คือ	ไม่จริงเลย	ได้คะแนน	6	คะแนน
	2	คือ	ไม่จริง	ได้คะแนน	5	คะแนน
	3	คือ	ค่อนข้างไม่จริง	ได้คะแนน	4	คะแนน
	4	คือ	ค่อนข้างจริง	ได้คะแนน	3	คะแนน
	5	คือ	จริง	ได้คะแนน	2	คะแนน
	6	คือ	จริงที่สุด	ได้คะแนน	1	คะแนน

จากการหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient)

ได้ค่าเท่ากับ 0.98

4. แบบสอบถามความทันสมัย

แบบสอบถามความทันสมัยที่ใช้ได้ปรับปรุงมาจาก "Overall Modernity Scale" ของอิงคิลิส และ สมิธ (Inkeles and Smith, 1974) แบบสอบถามประกอบด้วย 14 ข้อคำถาม คำตอบมีแบบเลือกตอบและเติมคำ การให้คะแนนแตกต่างกันในแต่ละข้อ

ตัวอย่างคำถามในแบบสอบถามความทันสมัย

1. ท่าน เคย เป็นทุกข์ เดือดร้อนหรือท้อใจมาก เกี่ยวกับปัญหาบ้านเมือง ที่เป็นข่าวอยู่ในขณะนี้ จนกระทั่งใครจะทำอะไรลงไปสักอย่างหนึ่ง เพียงใด ปัญหาเช่น

น้ำมันขาดแคลน สินค้าราคาสูง ปัญหาผู้อพยพ ปัญหาน้ำท่วม เป็นต้น

- บ่อยๆ
- บางครั้ง
- ไม่เคยเลย

คำตอบที่แสดงความทันสมัยจะได้คะแนนมาก กล่าวคือ

ถ้าตอบ บ่อยๆ ได้คะแนน 2 คะแนน

บางครั้ง ได้คะแนน 1 คะแนน

ไม่เคยเลย ได้คะแนน 0 คะแนน

จากการหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient)

ได้ค่าเท่ากับ 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดไปพร้อมๆ กัน โดยที่ในขั้นต้นผู้วิจัยได้ทำการติดต่ออย่างเป็นทางการกับผู้ว่าราชการจังหวัดและนายกเทศมนตรีของต่างจังหวัดทั้ง 6 จังหวัด เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ส่วนในกรุงเทพมหานครผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือจากหัวหน้าเขตทั้ง 6 เขต จากนั้นผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์และความสำคัญของการทำวิจัย อธิบายการกรอกแบบสอบถามและได้มอบแบบสอบถามไว้ เพื่อให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ พนักงานทุกคนในฝ่ายการศึกษา ฝ่ายการปกครอง ฝ่ายการเกษตร และเทศบาลได้มีเวลาตอบอย่างถี่ถ้วน พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้แนบซองเปล่าติดแสตมป์ไว้ด้วยเพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับคืนภายในเวลาที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) โดยศึกษาสิ่งต่อไปนี้

1. หาคะแนนเฉลี่ย (mean) มัชยฐาน (median) ฐานนิยม (mode) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ความโค้ง (kurtosis) และความเบ้ (skewness) ของคะแนนความสำนึกที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

2. ทดสอบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยใช้สถิติค่า ซี (Z - test) แบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว

3. หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การปรับตัวทางสังคมและความทันสมัย โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson)

4. ใช้สถิติค่า ที (t - test) ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม คะแนนทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม คะแนนการปรับตัวทางสังคม และคะแนนความทันสมัย ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ที่อยู่ในกรุงเทพและต่างจังหวัด

4.2 ที่อายุมาก และอายุน้อย

4.3 เพศชาย และเพศหญิง

5. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way analysis of variance)

ในการเปรียบเทียบคะแนนความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม คะแนนทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม คะแนนการปรับตัวทางสังคม และคะแนนความทันสมัย ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่

5.1 มีระดับการศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำ

5.2 หน่วยงานฝ่ายการศึกษา ฝ่ายการปกครอง ฝ่ายการเกษตร และผู้ทำงานเทศบาล

ถ้าพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe') ต่อไป

6. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (two - way analysis of variance)

ในการหาปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่าง

6.1 ระดับการศึกษา และความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ที่มีต่อทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

6.2 ระดับการศึกษา และทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ที่มีต่อการปรับตัวทางสังคม

6.3 ระดับการศึกษา และการปรับตัวทางสังคม ที่มีต่อความทันสมัย

ผลและการอภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์ข้อแรกที่กล่าวไว้ คือ การศึกษาครั้งนี้ต้องการสำรวจสภาพความสำนึกของข้าราชการไทยในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมว่าอยู่ในระดับใด จึงจะได้เสนอผลค่าสถิติพื้นฐานที่ได้จากคะแนนความสำนึกของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้มองเห็นภาพรวมในเรื่องนี้ ก่อนการพิสูจน์สมมติฐานข้อต่อ ๆ ไป ค่าสถิติพื้นฐานแต่ละตัว ได้คำนวณมาจากคะแนนในกลุ่มตัวอย่างนี้โดยไม่ได้เปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นใด ด้วยกลุ่มตัวอย่างข้าราชการกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรกของการศึกษานำร่องในเรื่องความสำนึกของคนไทยด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ผลที่ได้แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

กลุ่มตัวอย่าง	N	MAXIMUM	MINIMUM	\bar{X}	S.D.	MODE	MEDIAN
กลุ่มรวม	1,000	192.00	44.00	183.31	16.61	192.00	190.24

จากตาราง 1 จะพบว่าคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการนี้ส่วนมากอยู่ที่ 192 จากคะแนนเต็ม 192 และค่ามัธยฐานเท่ากับ 190.24 คะแนน แสดงว่าความสำนึกของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูงมาก อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าพิสัยของคะแนน (range) กว้างมาก คือ มีถึง 148 คะแนน โดยผู้ที่มีความสำนึกเรื่องนี้โดยสมบูรณ์ได้คะแนน 192 และผู้ที่มีความสำนึกเรื่องนี้น้อยที่สุดจากกรวัดได้คะแนนเพียง 44 คะแนน และการกระจายของคะแนน (S.D.) เท่ากับ 16.61

ตาราง 2 แสดงว่า การปรับตัวของข้าราชการไทยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความทันสมัย อยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะกับความทันสมัย และทักษะกับการปรับตัว ซึ่งมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่าง ความสำนึกกับความทันสมัย ความสำนึกกับทักษะ และความสำนึกกับการปรับตัว มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำที่สุด และกล่าวได้ว่าผลการทดสอบยืนยันสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

จากตารางนี้อาจอธิบายผลได้ว่า แม้ความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจะมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความทันสมัย ทักษะที่ต้องการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวโดยทั่วไปก็ตาม แต่ก็ไม่อาจกล่าวได้ว่า ความเป็นผู้ทันสมัย ทักษะที่ต้องการเปลี่ยนแปลง และการปรับตัว เหล่านี้จะเป็นตัวพยากรณ์ความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ได้อย่างแม่นยำ ส่วนความทันสมัยเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดในบรรดาตัวแปรทั้งหลายที่ศึกษา ต่อเรื่องการปรับตัวของคนไทยที่เป็นข้าราชการ และเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีพอสมควรในทักษะที่ต้องการเปลี่ยนแปลง ส่วนในด้านการศึกษาโดยทั่วไปของคนไทย ทักษะที่ต้องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีพอสมควรตัวหนึ่งในเรื่องนี้

จากตาราง 3 ถึงตาราง 22 ต่อไปนี้เป็นการตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 3 และได้แยกการเล่นออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน เริ่มต้นด้วยกลุ่มที่มีถิ่นที่อยู่ต่างกัน (ตาราง 3 - 6) และตามมาด้วยกลุ่มที่มีอายุต่างกัน (ตาราง 7 - 10) เพศต่างกัน (ตาราง 11 - 14) ระดับการศึกษาต่างกัน (ตาราง 15 - 18) และฝ่ายของงานที่ประจำอยู่ต่างกัน (ตาราง 19 - 22) โดยลำดับ

จากตารางตั้งแต่ 3 ถึง 6 แสดงการเปรียบเทียบปริมาณความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ทักษะที่ต้องการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีถิ่นที่อยู่ต่างกัน

สำหรับการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งกล่าวไว้ว่า คนไทยที่เป็นข้าราชการในกลุ่มตัวอย่าง มีทัศนคติทางลบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อนี้ พบว่าคะแนนทัศนคติเป็นไปทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($Z = - 33.37$) หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการมีทัศนคติเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลที่ได้นี้อาจอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้าราชการ ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด การที่ต้องปฏิบัติตามเช่นนี้อยู่เสมอ อาจพัฒนาให้เกิดเป็นนิสัยที่เคยชินต่อการถูกจำกัดโดยหลักเกณฑ์ที่เคยปฏิบัติตาม ทั้งในการประกอบอาชีพราชการยังมีสิ่งกำหนดและควบคุมการประพฤติปฏิบัติด้านศีลธรรมจรรยาในระดับที่สูง เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนทั่วไปด้วย ซึ่งอาจเป็นเหตุให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นข้าราชการมีความยืดหยุ่นน้อยในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และแสดงทัศนคติในทางลบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เพราะอาจมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ขัดต่อการปฏิบัติเดิม ตลอดจนขัดต่อความรู้สึกและความเคยชินของตน ทำให้บุคคลในกลุ่มอาชีพนี้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่มักเกิดขึ้นโดยรวดเร็วนี้ได้ยาก

ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งกล่าวไว้ว่า ความสับสนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย ผลการทดสอบดังกล่าวได้แสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของข้าราชการไทย

	ความสับสน	ทัศนคติ	การปรับตัว	ความทันสมัย
ความสับสน	1.00	0.18 ***	0.14 ***	0.22 ***
ทัศนคติ		1.00	0.36 ***	0.39 ***
การปรับตัว			1.00	0.65 ***
ความทันสมัย				1.00

***p < .001

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำนึกของข้าราชการไทย เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ระหว่างกลุ่มคนที่อยู่ในกรุงเทพฯ กับกลุ่มคนที่อยู่ต่างจังหวัด

ที่อยู่	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
กรุงเทพฯ	385	180.49	18.54	
ต่างจังหวัด	588	185.79	13.00	-5.24***

***p < .001

จากตาราง 3 แสดงว่าข้าราชการไทยที่อยู่ต่างจังหวัด มีคะแนนความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสูงกว่าข้าราชการไทยที่อยู่ในกรุงเทพฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลที่พบนี้อาจอธิบายได้ว่า คนไทยที่เป็นข้าราชการในส่วนกลางอยู่ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างมาก ทั้งยังอาจเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงนั้นเอง ด้วย ความใกล้ชิดต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อาจทำให้คนไทยที่เป็นข้าราชการในกรุงเทพฯ ตระหนักในการเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าคนไทยที่อยู่นอกส่วนกลางออกไป ซึ่งมองเห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้ชัดเจนกว่า จึงยังให้เกิดความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสูงกว่าเพื่อนข้าราชการในส่วนกลาง

เป็นที่น่าสังเกตว่าผลการวิจัยที่ได้นี้สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ซึ่งกระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่อยู่ต่างถิ่นกัน (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ 2520) กล่าวคือ ในการศึกษาครั้งนั้น พบว่า เด็กนักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครมีความสำนึกทางหน้าที่พลเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารและการปกครองประเทศในระดับที่ต่ำกว่า เด็กนักเรียนที่อยู่นอกกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยที่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในตัว เมืองหลวงและต่างจังหวัดนี้อาจสะท้อนให้เห็นข้อที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งว่า เมื่อบุคคลอยู่ใกล้ชิดกับปัญหา ซึ่งในที่นี้คือการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บุคคลนั้นมักมองข้ามหรือมองเห็นปัญหาเหล่านี้ได้ชัดเจนน้อยกว่าผู้ที่อยู่ห่างไกลออกไป เข้าทำนองที่ว่า ยิ่งอยู่ใกล้ชิดปัญหา ก็ยิ่งมองไม่เห็นปัญหา

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติของข้าราชการไทย ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครกับกลุ่มคนที่อยู่ต่างจังหวัด

ที่อยู่	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
กรุงเทพฯ	385	57.85	17.91	0.97
ต่างจังหวัด	588	56.77	16.52	

จากตาราง 4 แสดงว่าข้าราชการไทยกลุ่มที่อยู่ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด มีคะแนนทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

ผลที่พบว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงคล้ายคลึงกันนั้น อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการมีภูมิหลังทางอาชีพเดียวกัน คือ การเป็นข้าราชการ จึงมีแนวคิดและทัศนคติที่ไม่แตกต่างกัน หากมีการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ระหว่างคนไทยที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ก็อาจจะพบความแตกต่างในเรื่องนี้ได้อย่างชัดเจนขึ้น ที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะในรอบสิบปีที่ผ่านมา มีการวิจัยที่เปรียบเทียบความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ เกิดขึ้นหลายชิ้น และในฐานะที่ทัศนคติเป็นส่วนสำคัญของส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ ซึ่งน่าจะคาดหวังได้ว่าถ้ามีการค้นคว้าเปรียบเทียบทำการศึกษาวิจัยที่บุคคลต่างอาชีพต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมก็น่าจะได้พบความแตกต่างในเรื่องนี้มากกว่าที่จะศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังทางอาชีพเดียวกัน

ตาราง 5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวทางสังคมของข้าราชการไทย ระหว่างกลุ่มคนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครกับกลุ่มคนที่อยู่ต่างจังหวัด

ที่อยู่	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
กรุงเทพฯ	385	246.76	73.03	-5.68 ***
ต่างจังหวัด	588	268.86	48.23	

***p < .001

จากตาราง 5 แสดงว่าคนไทยที่อยู่ต่างจังหวัดมีคะแนนการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนไทยที่อยู่ในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลที่ได้จากตารางนี้อาจพอมอง เห็นภาพได้ว่า เนื่องมาจากในลุ่มกลางคือกรุงเทพมหานคร เป็นจุดรวมของการเคลื่อนไหวในด้านการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมายทางสังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จึงมองเห็นได้ชัดเจนกว่าที่ปรากฏในลุ่มภูมิภาค ดังนั้นคนในสังคมที่อยู่ในลุ่มกลางซึ่งรวมเอาลุ่มที่เป็นข้าราชการในกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างมาก และเนื่องจากแรงบีบบังคับทางสังคมมีมากและเข้มข้น การปรับตัวจึงเป็นไปอย่างราบรื่นได้ยาก ส่วนสภาพสังคมในต่างจังหวัด แรงบีบบังคับจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมยังมีไม่มากเท่ากับในลุ่มกลาง บุคคลในสังคมลุ่มภูมิภาคหรือต่างจังหวัดจึงมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นได้ราบรื่นกว่า ซึ่งก็สอดคล้องกับผลที่ได้รับจากการศึกษาอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่แล้วลู่อสภาพจิตของคนที่อยู่ในตัวเมืองจะอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าลู่อสภาพจิตของคนที่อยู่ในต่างจังหวัด

ตาราง 6 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความทันสมัยของข้าราชการไทย ระหว่างกลุ่มคนที่อยู่ใน กรุงเทพมหานครกับกลุ่มคนที่อยู่ต่างจังหวัด

ที่อยู่	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
กรุงเทพมหานคร	385	26.01	7.21	-4.37 ***
ต่างจังหวัด	588	27.87	5.99	

***p < .001

จากตาราง 6 แสดงว่าคนไทยที่อยู่ในต่างจังหวัดมีความทันสมัยสูงกว่าคนไทยที่อยู่ใน กรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อพบนี้อาจไม่ตรงกับความสำเร็จที่ว่า บุคคลที่อยู่ในส่วนกลางซึ่งเป็นที่รวมของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมน่าจะมีความคิดอ่านที่ทันสมัยมากกว่าหรือสูงกว่าบุคคลที่อยู่ใน ส่วนภูมิภาค เนื่องจากมีโอกาสดีกว่าในการสัมผัสกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้เกิดความคิดที่ทันสมัย แต่สิ่งที่พบในครั้งนี้ก็อาจอธิบายได้ว่า ในสมัยปัจจุบัน การคมนาคมและการสื่อสารทั้งใน ด้านวัตถุและความคิด อาจถึงกันและกันได้โดยไม่ต้องใช้เวลามากนัก ผู้ที่อยู่ในต่างจังหวัดก็มี โอกาสที่จะรับสิ่งเร้าทางความคิดอ่านที่ทันต่อเหตุการณ์ได้เช่นเดียวกัน ทั้งในกลุ่มข้าราชการตาม ต่างจังหวัดมักจะได้รับคำนิยมสูงในสายตาของประชาชน เป็นผู้ที่ได้รับการเห็นชอบที่จะเป็นผู้นำ ในความคิดอ่านและการเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย คนไทยในส่วนที่เป็นข้าราชการในต่างจังหวัด จึง อาจต้องปรับตัวและความคิดให้ทันสมัยอยู่เสมอ เป็นผลให้ปรากฏชัดเจนในตารางที่แสดงไว้

ส่วนตาราง 7 ถึง 10 แสดงการเปรียบเทียบปริมาณความสำนึกเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลง ทางสังคมและวัฒนธรรม ที่คั่นคิดต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน

ตาราง 7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำคัญของข้าราชการไทย เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ระหว่างกลุ่มคนที่มีอายุน้อย กับกลุ่มคนที่มีอายุมาก

กลุ่มอายุ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
น้อย	495	182.47	16.21	
มาก	468	184.81	15.15	-2.31*

*p < .05

จากตาราง 7 แสดงว่าข้าราชการกลุ่มที่มีอายุมาก มีคะแนนความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสูงกว่าข้าราชการไทยที่มีอายุน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อพบนี้อาจอธิบายได้โดยง่ายว่า กลุ่มบุคคลที่มีอายุมาก จะมีประสบการณ์ในชีวิตมากกว่าบุคคลที่มีอายุน้อย จากประสบการณ์ในชีวิตทางด้านต่าง ๆ บุคคลเหล่านี้จะเกิดความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ โดยที่ความสำคัญนั้นอาจจะถูกแสดงออกหรือไม่แสดงออกก็ตาม แต่ในกลุ่มบุคคลที่อายุน้อย นอกจากจะมีประสบการณ์ในชีวิตน้อยแล้ว ตัวเขาเองก็อาจจะถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของผลผลิตจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านนั้นด้วย เช่น การอบรมเลี้ยงดู ก็เป็นได้ คนไทยที่เป็นข้าราชการในกลุ่มอายุน้อยนี้จึงมีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมน้อยกว่ากลุ่มที่มีอายุสูงกว่าอย่างเห็นได้ชัด

ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติของคนไทยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนที่มีอายุน้อย กับกลุ่มคนที่มีอายุมาก

กลุ่มอายุ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
น้อย	495	58.62	16.43	2.62**
มาก	468	55.75	17.49	

**p < .01

จากตาราง 8 แสดงว่าข้าราชการไทยกลุ่มที่มีอายุน้อย มีคะแนนทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสูงกว่าข้าราชการไทยกลุ่มที่มีอายุมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการทางบุคลิกภาพกล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านนี้ ซึ่งรวมทั้งทัศนคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ จะเป็นไปโดยยากเมื่อบุคคลอายุสูงขึ้น (Anastasi, 1966 : 251 - 258) แต่การเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพนี้อาจกระทำได้ง่าย เมื่อบุคคลอยู่ในระหว่างช่วงอายุน้อย ยิ่งถ้ามีความคิดเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่อุดมการณ์ที่สูงส่งด้วยแล้ว บุคคลอายุน้อยจะเกิดทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ง่าย ทั้งยังอาจจะมองเห็นว่าการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เคยกระทำกันมาก่อนในสังคมและวัฒนธรรมเป็นของที่ไม่ทันสมัย อาจเป็นด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ ในการศึกษาครั้งนี้จึงพบว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการกลุ่มอายุน้อยมีทัศนคติที่ดีกว่ากลุ่มข้าราชการที่อายุสูงกว่า ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวทางสังคมของข้าราชการไทย ระหว่างกลุ่มคนที่มีอายุน้อย กับกลุ่มคนที่มีอายุมาก

กลุ่มอายุ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
น้อย	495	256.62	60.71	-2.31*
มาก	468	265.46	57.89	

*p < .05

จากตาราง 9 แสดงว่า ข้าราชการไทยกลุ่มที่มีอายุมาก มีคะแนนการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าข้าราชการไทยกลุ่มที่มีอายุน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แม้ว่าจะปรากฏในตาราง 8 ว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการในกลุ่มอายุน้อย มีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมดีกว่ากลุ่มข้าราชการที่อายุมาก และน่าที่จะได้คาดต่อไปว่า ผู้มีทัศนคติต่อเรื่องนี้ควรจะเป็นผู้ที่มีการปรับตัวได้ดีกว่า แต่ผลจากรายการ 9 ไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ ข้อพบนี้อาจอธิบายได้หลายทางคือ (1) อย่างไม่ได้กล่าวมาแล้วตอนแสดงผลในตาราง 2 ว่า แม้ทัศนคติและการปรับตัวจะมีความสัมพันธ์กันทางบวกก็จริง แต่ค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่า ทัศนคติอาจไม่ใช่ตัวพยากรณ์การปรับตัวของบุคคลได้พอสมควรเท่าที่นั้น (2) เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้วัดการปรับตัวเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดการปรับตัวโดยทั่วไปของบุคคลมากกว่าจะเป็นการวัดการปรับตัวที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมโดยตรง ซึ่งอาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางสังคมโดยทั่วไปไม่สูงเท่าที่ควร และ (3) อาจเป็นไปได้ที่คนไทยที่เป็นข้าราชการในกลุ่มอายุมาก และมีการปรับตัวสูงกว่าข้าราชการที่อายุน้อย อาจผ่านประสบการณ์ในชีวิตมามาก จนสามารถถอดถอนต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายที่ไม่เป็นไปตามอุดมคติของตนได้ดีกว่าบุคคลที่ยังอยู่ในช่วงอายุน้อย ยังให้ข้าราชการที่มีอายุสูงเหล่านี้ แม้จะมีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงในทางบวกต่ำกว่าเพื่อนข้าราชการอายุน้อยก็จริง แต่ก็ยังปรับตัวได้ดีกว่าก็เป็นได้

ตาราง 10 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความทันสมัยของข้าราชการไทย ระหว่างกลุ่มคนที่มีอายุน้อย กับกลุ่มคนที่มีอายุมาก

กลุ่มอายุ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
น้อย	495	27.15	6.33	
มาก	468	27.24	6.72	-0.19

จากตาราง 10 แสดงว่าข้าราชการไทยกลุ่มที่มีอายุน้อย และอายุมาก มีคะแนนความทันสมัยอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

ตามคำนิยามที่ให้ไว้ตอนต้นว่า ความทันสมัยในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึงการที่บุคคลมีทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมต่อสิ่งเร้าทางสังคม ด้วยลักษณะที่ไม่ยึดมั่นของเดิมที่เป็นมาอย่างแน่นแฟ้นนั้น ข้อพบจากตารางนี้จึงแสดงว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการทั้งสองระดับอายุ ไม่มีความแตกต่างกันใน ทัศนคติ และพฤติกรรมที่แสดงถึงความทันสมัย ซึ่งน่าจะสรุปได้ว่า การที่ไม่มีความแตกต่าง ระหว่างกลุ่มทั้งสองในเรื่องความทันสมัยนั้น อาจเป็นเพราะลักษณะงานราชการของกลุ่มตัวอย่างมีความคล้ายคลึงกัน และอายุอาจมีความสำคัญน้อยกว่าลักษณะงานในการแสวงหาความรู้ซึ่งจะพัฒนาความคิดอ่านที่ทันสมัยก็เป็นได้

จากตาราง 11 - 14 แสดงการเปรียบเทียบปริมาณความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน

ตาราง 11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำคัญของข้าราชการไทยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง

เพศ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
ชาย	544	183.75	15.94	
หญิง	429	183.54	15.32	0.21

จากตาราง 11 แสดงว่า ข้าราชการไทยเพศชายและเพศหญิง มีคะแนนความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติของข้าราชการไทย ที่คัดต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง

เพศ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
ชาย	544	57.13	17.99	
หญิง	429	57.22	15.90	-0.07

จากตาราง 12 แสดงว่า ข้าราชการไทยเพศชายและเพศหญิง มีคะแนนทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวทางสังคมของข้าราชการไทย ระหว่างเพศชาย กับเพศหญิง

เพศ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
ชาย	544	261.64	58.73	0.83
หญิง	429	258.40	62.20	

ตาราง 13 แสดงว่าข้าราชการไทยเพศชายและเพศหญิง มีคะแนนการปรับตัวทางสังคม อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความทันสมัยของข้าราชการไทย ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง

เพศ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
ชาย	544	27.21	6.29	0.36
หญิง	429	27.06	6.83	

ตาราง 14 แสดงว่าข้าราชการไทยเพศชายและเพศหญิง มีคะแนนความทันสมัยอยู่ใน ระดับที่ไม่แตกต่างกัน

จากตาราง 11 ถึง 24 แสดงให้เห็นว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการทั้งเพศชายและหญิง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างใดในเรื่องปริมาณความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรม หักันคิดต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว และความทันสมัย ข้อพบนี้แม้ไม่สอดคล้อง กับผลการวิจัยที่ทำกับผู้ใหญ่โดยใช้วิธีการต่าง ๆ กันมากมายและแสดงผลคล้ายคลึงกันว่ามี ความแตกต่างระหว่างเพศในเรื่องความสนใจและทัศนคติก็จริง แต่ก็พอจะสันนิษฐานเหตุผลได้ว่า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ยังไม่อาจแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างเพศในตัวแปรต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาได้ อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างมีภูมิหลังทางลักษณะอาชีพคล้ายคลึงกันอยู่มาก คือ อยู่ในกลุ่มอาชีพข้าราชการเท่านั้น สิ่งยังไม่พบความแตกต่างระหว่างข้าราชการหญิงและชายในตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาครั้งนี้

จากตาราง 15 ถึง 18 แสดงการเปรียบเทียบความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ที่ค้นคิดต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ตาราง 15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสำคัญของข้าราชการไทยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา สูง ปานกลาง และต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	133.66	0.55
ภายในกลุ่ม	914	239.60	

จากตาราง 15 แสดงว่าข้าราชการไทยที่มีระดับการศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำ ได้คะแนนความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติของข้าราชการไทย ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา สูง ปานกลาง และต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	556.81	2.12
ภายในกลุ่ม	914	262.20	

จากตาราง 16 แสดงว่าข้าราชการไทยที่มีระดับการศึกษา สูง ปานกลาง ต่ำ ได้คะแนนทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

จากผลที่แสดงไว้ในตาราง 15 และ 16 ซึ่งพบว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งมีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างใด ทั้งในด้านความสำนึกที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง แสดงว่าระดับการศึกษาโดยตัวของมันเองในกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีส่วนสัมพันธ์กับตัวแปรทั้งสอง คือ ความสำนึกในการเปลี่ยนแปลง และทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น การมีโอกาสได้รับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น หรืออาจเป็นเพราะในการให้การศึกษาในระบบของไทยยังไม่ได้มีการเตรียมให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ โดยเฉพาะในด้านความเป็นอยู่และคตินิยมในการดำรงชีวิตต่าง ๆ การศึกษาจึงอาจเป็นจุดจบในตัวของเขาเองหรือเป็นเพียง เครื่องกลั่นกรองว่าใครบ้างที่ควรจะได้รับการศึกษาสูงยิ่งขึ้นไปเท่านั้น

ตาราง 17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัวทางสังคมของข้าราชการไทย โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา สูง ปานกลาง และต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	13,076.36	4.17*
ภายในกลุ่ม	914	3,135.25	

*p < .05

จากตาราง 17 แสดงว่าข้าราชการไทยที่มีระดับการศึกษา สูง ปานกลาง ต่ำ มีคะแนนการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และเมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ เชฟเฟ พบว่าคนไทยที่มีระดับการศึกษาต่ำ และคนไทยที่มีระดับการศึกษานานกลาง มีคะแนนการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (คะแนนเฉลี่ยของผู้มีการศึกษาต่ำ = 252.51 คะแนนเฉลี่ยของผู้มีการศึกษานานกลาง = 265.69 คะแนนเฉลี่ยของผู้มีการศึกษาสูง = 263.99)

ผลจากตารางนี้สอดคล้องกับผลวิจัยในข้ออื่น ๆ ซึ่งพบว่าระดับการศึกษาของบุคคลมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวโดยทั่วไป เพราะการศึกษาอาจช่วยให้บุคคลมีความยืดหยุ่นในการคิดและรู้จักแสวงหาวิธีการในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความทันสมัยของข้าราชการไทย โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา สูง ปานกลาง และต่ำ

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	636.25	16.61*
ภายในกลุ่ม	914	38.28	

*p < .05

จากตาราง 18 แสดงว่าข้าราชการไทยที่มีระดับการศึกษา สูง ปานกลาง และต่ำ ได้คะแนนความทันสมัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และเมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเป็นรายคู่ โดยวิธีของ เชฟเฟ พบว่าข้าราชการไทยที่มีการศึกษาต่ำได้คะแนนความทันสมัย ต่ำกว่า คนไทยที่มีการศึกษานานกลาง และสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (คะแนนเฉลี่ยของผู้มีการศึกษาต่ำ = 25.27 คะแนนเฉลี่ยของผู้มีการศึกษานานกลาง = 27.72 คะแนนเฉลี่ยของผู้มีการศึกษาสูง = 28.77)

ผลที่พบในตารางนี้จึงแสดงว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งมีการศึกษาในระดับสูงและปานกลาง มีความทันสมัยมากกว่าข้าราชการที่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำอย่างเห็นได้ชัด ข้อพบนี้น่าจะยืนยันความสำคัญของการศึกษาในสิ่งที่ส่งเสริมให้บุคคลมีทัศนคติที่ดีและถูกต้องก่อนเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตลอดจนช่วยให้บุคคลได้รู้จักแสวงหาและพัฒนาความรู้และพฤติกรรมต่อสิ่งเร้าทางสังคมด้วยลักษณะที่ยืดหยุ่นและรู้จักปรับปรุงแทนการยึดมั่นของเดิมโดยขาดเหตุและผล

จากตาราง 19 ถึง 22 แสดงการเปรียบเทียบความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ กัน

ตาราง 19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสำนึกของข้าราชการไทย เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามประเภทงานที่สังกัด ฝ่ายการศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	1,450.18	5.92*
ภายในกลุ่ม	716	244.90	

*p < .05

จากตาราง 19 แสดงว่าข้าราชการไทยที่ทำงานในฝ่าย การศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล มีคะแนนความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แม้ว่าเมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ เชฟเฟ่ จะไม่พบว่าคนไทยที่ทำงานในฝ่ายต่าง ๆ คือ ฝ่ายการศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล

คะแนนความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับที่แตกต่างกันก็ตาม (คะแนนเฉลี่ยของฝ่ายการศึกษา = 180.02 คะแนนเฉลี่ยของฝ่ายการปกครอง = 183.31 คะแนนเฉลี่ยของฝ่ายการเกษตร = 185.86 คะแนนเฉลี่ยของเทศบาล = 186.12) และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยในเรื่องความสำคัญนี้ จะเห็นว่าคะแนนของข้าราชการที่ทำงานในฝ่ายเทศบาล สูงสุด

สิ่งที่พบในตารางนี้อาจสะท้อนให้เห็นว่าแม้กลุ่มตัวอย่างจะมาจากภูมิหลังใกล้เคียงกันในด้าน ลักษณะอาชีพคือ การเป็นข้าราชการ แต่การที่ได้ปฏิบัติงานอยู่ในฝ่ายต่าง ๆ กัน คือ การศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล นั้นอาจทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีประสบการณ์ต่าง ๆ กันออกไป ยังให้เกิดความสำคัญที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกันก็เป็นได้

ตาราง 20 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติของข้าราชการไทยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามประเภทงาน ฝ่ายการศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	189.30	0.70
ภายในกลุ่ม	716	268.11	

จากตาราง 20 แสดงว่าข้าราชการไทยที่ทำงานในฝ่ายการศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล มีคะแนนทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

จากการที่พบในตาราง 2 ว่า ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไม่อาจใช้เป็นตัวพยากรณ์ที่แม่นยำในเรื่องความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ ข้อพบจากตารางนี้จึงเป็นไปไปตามผลที่ปรากฏในตาราง 2 ข้างต้น กล่าวคือ ไม่พบความแตกต่างแต่อย่างใดในทัศนคติต่อ

การเปลี่ยนแปลง ซึ่งแสดงโดยกลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่พบว่ามีความแตกต่างกันในด้านความสําคัญ ทั้งอาจกล่าวได้แต่เพียงเมื่อศึกษาว่า คนไทยที่เป็นข้าราชการที่ปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ 4 ฝ่ายนี้โดยไม่คำนึงถึงองค์ประกอบอื่นแล้ว จะไม่พบความแตกต่างในเรื่องทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และโดยส่วนรวมแล้วจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างคนไทยที่เป็นข้าราชการนี้มีทัศนคติเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนแล้วตั้งแต่การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

ตาราง 21 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัวทางสังคมของข้าราชการไทย โดยพิจารณาตามประเภทงาน ฝ่ายการศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	43,753.38	13.11*
ภายในกลุ่ม	716	3,337.43	

*p < .05

จากตาราง 21 แสดงว่าข้าราชการไทยที่ทำงานในฝ่ายการศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล มีคะแนนการปรับตัวทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบต่อไปด้วยวิธีของ เซฟเฟ่ ปรากฏว่า คะแนนการปรับตัวของคนไทยที่ทำงานในฝ่ายการศึกษา สูงกว่าคนไทยในฝ่ายการปกครอง และเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (คะแนนเฉลี่ยของฝ่ายการศึกษา = 273.22 ฝ่ายการเกษตร = 260.20 ฝ่ายการปกครอง = 254.95 ฝ่ายเทศบาล = 241.21)

ตาราง 22 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความทันสมัยของข้าราชการไทย โดยพิจารณาตามประเภทงาน ฝ่ายการศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	813.48	21.54***
ภายในกลุ่ม	716	37.76	

***p < .001

จากตาราง 22 แสดงว่าข้าราชการไทยที่ทำงานในฝ่าย การศึกษา การปกครอง การเกษตร และเทศบาล มีคะแนนความทันสมัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบต่อไปด้วยวิธีของ เซฟเฟ่ ปรากฏว่า คะแนนความทันสมัยของคนไทยที่ทำงานในฝ่ายการศึกษาสูงกว่า ฝ่ายการปกครอง การเกษตร และเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (คะแนนเฉลี่ยของฝ่ายการศึกษา = 29.23 ฝ่ายการปกครอง = 26.76 ฝ่ายการเกษตร = 25.72 ฝ่ายเทศบาล = 25.00)

ผลจากตาราง 21 และตาราง 22 ซึ่งแสดงว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ มีความแตกต่างกันจริงในเรื่องการปรับตัวทางสังคมและความทันสมัย โดยเฉพาะเมื่อศึกษาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่าข้าราชการฝ่ายการศึกษามีการปรับตัวทางสังคมและความทันสมัยสูงกว่าฝ่ายอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าการศึกษาคั้งนี้จะได้มีการวิเคราะห์งานในหน้าที่ของข้าราชการในฝ่ายต่าง ๆ ก็จริง แต่ก็พอจะอนุมานได้ว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในฝ่ายการศึกษาถูกคาดหวังอย่างสูงให้รับบทบาทของผู้เฝ้าการเปลี่ยนแปลง ข้าราชการฝ่ายนี้จึงต้องใช้ในการปรับตัวสูงและพัฒนาความคิดอ่านให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และจากการปฏิบัติจริงก็เป็นที่ยอมรับกันว่า การใช้กระบวนการศึกษาเพื่อนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในด้านการพัฒนาพฤติกรรมและสังคมนั้นเป็นสิ่งจำเป็น อาจเนื่องด้วยเหตุเหล่านี้

ผลจึงปรากฏว่า คนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งปฏิบัติงานในฝ่ายการศึกษาจึงมีลักษณะการปรับตัวและความทันสมัยสูงกว่าข้าราชการที่ปฏิบัติงานในฝ่ายอื่น ๆ อย่างไรก็ตามผลที่ได้ข้อนี้ยังไม่อาจกล่าวเป็นข้อสรุปได้โดยแน่นอนจนกว่าจะได้มีการวิเคราะห์งานในหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ให้ชัดเจน

ส่วนต่อไปนี้เป็นการเล่นผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4, 5, และ 6 ต่อไป

ตาราง 23 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา และความสำนึกต่อการเปลี่ยนแปลง

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระดับการศึกษา (ก)	2	556.07	2.12
ความสำนึกต่อการเปลี่ยนแปลง (ข)	1	254.28	0.97
ก × ข	2	158.38	0.60
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	911	262.43	

จากตาราง 23 แสดงว่าข้าราชการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงไม่แตกต่างกัน และข้าราชการที่มีความสำนึกต่อการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความสำนึกต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผลที่ได้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4

จากนี้อาจสรุปได้ว่า ข้าราชการจากระดับการศึกษาต่าง ๆ กัน หรือข้าราชการที่มีความสำนึกต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับต่าง ๆ กัน มีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงเหมือนกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การศึกษาและความสำนึกในการเปลี่ยนแปลงไม่ได้เป็นเครื่องกำหนดทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง และทัศนคติของกลุ่มที่มีความสำนึกต่าง ๆ กัน จะเหมือนกันทุกระดับการศึกษา

ตาราง 24 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปรับตัวทางสังคม โดยพิจารณาตามระดับการศึกษา และทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระดับการศึกษา (ก)	2	15,270.20	4.90**
ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง (ข)	1	23,445.78	7.53**
ก x ข	2	2,084.97	0.67
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	911	3115.03	

** $p < .01$

จากตาราง 24 แสดงว่าข้าราชการที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และข้าราชการที่มีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันมีการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผลที่ได้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5

จากนี้อาจสรุปได้ว่า ข้าราชการจากระดับการศึกษาต่างๆ กันหรือข้าราชการที่มีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ กัน มีการปรับตัวทางสังคมเหมือนกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การศึกษาและทัศนคติไม่ได้เป็น เครื่องกำหนดการปรับตัวทางสังคมในกลุ่มตัวอย่างข้าราชการนี้ และความแตกต่างของการปรับตัวของกลุ่มที่มีทัศนคติต่าง ๆ กันจะไม่เหมือนกันทุกระดับการศึกษา

ตาราง 25 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความทันสมัย โดยพิจารณาตามระดับการศึกษาและการปรับตัวทางสังคม

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระดับการศึกษา (ก)	2	461.09	12.67***
การปรับตัวทางสังคม (ข)	1	1,815.46	49.88***
ก × ข	2	11.10	0.31
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	911	36.40	

***p < .001

จากตาราง 25 แสดงว่าข้าราชการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความทันสมัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และข้าราชการที่มีการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน มีความทันสมัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการปรับตัวทางสังคม ซึ่งผลที่ได้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6

จากนี้อาจสรุปได้ว่า ข้าราชการจากระดับการศึกษาต่าง ๆ กัน หรือข้าราชการที่มีการปรับตัวทางสังคมต่าง ๆ กัน มีความทันสมัยเหมือนกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การศึกษาและการปรับตัวมิได้เป็นเครื่องกำหนดความทันสมัยในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานี้ และความแตกต่างในความทันสมัยของกลุ่มที่มีการปรับตัวต่าง ๆ กัน จะเหมือนกันทุกระดับการศึกษา

บทสรุป และ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ว่า เรื่อง ความสำนึกของคนไทย เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนี้ เกิดขึ้นด้วยมีการตระหนักว่าความสำนึกของบุคคลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นขั้นตอนสำคัญที่บุคคลแสดงการรับรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอันจะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ได้ ทั้งยังอาจมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพฤติกรรมอื่น ๆ ของบุคคลอีกด้วย คือ การปรับตัว ความเป็นผู้ทันสมัย ตลอดจนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านชีวบุคคลหลายอย่างด้วย คือ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ถิ่นที่อยู่อาศัย และหน่วยงานที่สังกัด อีกทั้งได้มีการพิจารณาเห็นว่า ในขั้นเริ่มต้นการศึกษาความสำนึกของคนไทยต่อเรื่องนี้นั้น น่าจะได้จำกัดขอบเขตของการศึกษาลงที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการเสียก่อน เพราะข้าราชการเป็นองค์กรที่นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญที่สุดองค์กรหนึ่ง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการแพร่ขยายความคิดและทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ด้วยสถานการณ์ของข้าราชการไทยยังได้รับการพิจารณายกย่องเป็นอย่างสูงให้เป็นผู้มีทั้งในด้านความคิดอ่านและการกระทำเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมต่าง ๆ ด้วย

การศึกษาครั้งนี้ได้วางวัตถุประสงค์ไว้ 7 ประการด้วยกัน คือ

1. เพื่อสำรวจความสำนึกของข้าราชการไทยในกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในช่วงเวลา 10 ปี นับจากปีที่ศึกษาลงไป
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของข้าราชการไทยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมว่าเป็นไปในทิศทางใด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย
4. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีถิ่นที่อยู่อาศัย อายุ เพศ ระดับการศึกษา และ ฝ่ายของงานที่สังกัดต่างกัน

5. เพื่อหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางด้านการศึกษาและความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ที่มีต่อทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

6. เพื่อหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางด้านการศึกษาและทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ที่มีต่อการปรับตัวทางสังคม

7. เพื่อหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางด้านการศึกษาและการปรับตัวทางสังคม ที่มีต่อความทันสมัย

และจากการตั้งวัตถุประสงค์และการสำรวจวิเคราะห์เอกสารการค้นคว้าที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้วางลัทธิฐานทางการวิจัยไว้ 6 ข้อ ดังต่อไปนี้ คือ

1. คนไทยที่เป็นข้าราชการในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีทัศนคติเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

2. ความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย

3. ความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่แยกออกตาม ลักษณะถิ่นที่อยู่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา และฝ่ายของงานที่ประจำอยู่

4. คนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งมีการศึกษาสูง และได้คะแนนความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสูง มีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ที่ดีกว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการ ซึ่งมีการศึกษาต่ำ และได้คะแนนความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่ำ

5. คนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งมีการศึกษาสูง และได้คะแนนทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสูง มีการปรับตัวทางสังคมมากกว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งมีการศึกษาต่ำ และได้คะแนนทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงต่ำ

6. คนไทยที่เป็นข้าราชการ ซึ่งมีการศึกษาสูง และได้คะแนนการปรับตัวทางสังคมสูง มีความทันสมัยมากกว่าคนไทยที่เป็นข้าราชการซึ่งมีการศึกษาต่ำ และได้คะแนนการปรับตัวทางสังคมต่ำ

ในด้านวิธีดำเนินการวิจัย การลุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีลุ่มแบบพื้นที่ (area sampling) การลุ่มกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการลุ่มเขตก่อนโดยการลุ่มอย่างง่าย 6 เขต แบ่งเป็นเขตรอบในและเขตรอบนอกกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือผู้ที่ทำงานเป็นข้าราชการในทำการเขตที่ลุ่มได้ เป็นจำนวน 385 คน สำหรับการลุ่มกลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัด ใช้วิธีการลุ่มจังหวัดก่อน ให้มีจำนวนจังหวัดเท่ากับจำนวนเขตที่ลุ่มได้ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่เป็นข้าราชการทำงานในศาลากลางจังหวัดและสำนักงานเทศบาลในจังหวัดที่ลุ่มได้ รวมทั้งสิ้น 588 คน ก่อนการทดสอบข้อลุ่มมาตรฐานทางวิจัยที่ตั้งไว้ ได้มีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นระดับการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป แต่ยังไม่ได้ปริญญาตรี และระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป และแยกกลุ่มตัวอย่างตามสังกัดของฝ่ายงาน 4 ฝ่ายคือ ฝ่ายการศึกษา การเกษตร การปกครอง และเทศบาล

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบลุ่มถาม 4 ฉบับด้วยกัน ตามขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือที่ถูกต้อง โดยเน้นที่ความเที่ยงตรงของเนื้อหาที่นำมาสร้างแบบลุ่มถามแบบลุ่มถาม 4 ฉบับคือ (1) แบบลุ่มถามความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ที่สร้างขึ้นโดยอาศัยเนื้อหาทางสังคมและวัฒนธรรม ทางด้านคตินิยม เนติธรรม วัฒนธรรม และศีลธรรม เป็นจำนวน 96 ข้อ (2) แบบลุ่มถามทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ที่สร้างขึ้นโดยอาศัยเนื้อหาทางสังคมและวัฒนธรรม 48 หัวเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลง (3) แบบลุ่มถามการปรับตัวทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยแบบลุ่มถาม 3 ชุด ได้แก่ มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และทัศนคติต่อบุคคลแวดล้อม ชุดละ 20 ข้อ รวมจำนวน 60 ข้อ และ (4) แบบลุ่มถามความทันสมัย ที่ปรับปรุงมาจากแบบลุ่มถามของ อิงคลิล และ สมิธ ประกอบด้วย 14 ข้อ คำถาม

สำหรับวิธีการทางสถิติที่ใช้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ทั้งวิธีการทางสถิติบรรยาย (descriptive statistics) และวิธีการทางสถิติวิเคราะห์ (statistical analysis) ซึ่งได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การทดสอบลุ่มมาตรฐานโดยสถิติ t และ Z วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และลุ่มทาง

ผลสำคัญที่ได้คือ

1. ความสำคัญของคนไทยที่เป็นข้าราชการในกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในช่วงเวลา 10 ปีนับจากปีการศึกษาลงไป ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่สูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักและยอมรับในการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ถ้าพิจารณาจากแง่ที่เป็นกลุ่มรวมทั้งหมด

การเป็นผู้ที่ตระหนักในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้นนับเป็นเรื่องสำคัญ เพราะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจมีส่วนทำให้เกิดช่องว่างในความคิดระหว่างผู้ใหญ่และเด็กได้ ฉะนั้นการยอมรับข้อเท็จจริงนี้จะช่วยให้ข้าราชการเป็นผู้ไม่ยึดอะไรอยู่ที่สุดท้ายปลายทางแต่เพียงด้านเดียว หากทำให้เป็นผู้มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติ และพิจารณาการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ด้วยใจเป็นธรรมและปราศจากอคติ คุณลักษณะนี้น่าจะช่วยให้ข้าราชการสามารถตัดสินใจปัญหาของตน และช่วยแก้ปัญหาของบุคคลอื่นด้วยใจเป็นธรรมได้ดียิ่งขึ้น

2. คนไทยที่เป็นข้าราชการในกลุ่มตัวอย่าง แสดงทัศนคติเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ แม้ข้าราชการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะมีการตระหนักและยอมรับในการเปลี่ยนแปลงก็จริง แต่ความรู้สึกหรือท่าทีที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นไปในทางลบ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะได้เห็นผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นไปในทางด้านที่ไม่พึงปรารถนาหรือไม่สอดคล้องกับลักษณะ เดิมของสังคมและวัฒนธรรมไทย ผลที่ได้สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคม และความทันสมัย พบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกระหว่างตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ และพบว่าความทันสมัย เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการบรรดาตัวแปรทั้งหมด ต่อเรื่องการปรับตัวของคนไทยที่เป็นข้าราชการ และเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีพอสมควรในทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง ส่วนตัวแปรทางทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีพอสมควรต่อการปรับตัวโดยทั่วไปทางสังคม อย่างไรก็ตาม ตัวแปรทางความเป็นผู้ทันสมัย ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง และการปรับตัวทางสังคม ไม่อาจใช้เป็นตัวพยากรณ์ที่แม่นยำต่อเรื่องความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้

4. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ที่คนคิดต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางสังคมและความทันสมัย ของคนไทยที่เป็นข้าราชการ ในระหว่างกลุ่มที่แตกต่างกันในถิ่นที่อยู่ ระดับอายุ เพศ ระดับการศึกษา และฝ่ายของงานที่สังกัด พบว่า เกือบทุกกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องที่เปรียบเทียบกันเกือบทุกเรื่อง เว้นแต่กลุ่มข้าราชการที่มีระดับการศึกษาต่างกันซึ่งแสดงถึงความสำนึกในการเปลี่ยนแปลง และที่คนคิดต่อการเปลี่ยนแปลงไม่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่สังกัดอยู่ในฝ่ายงานต่าง ๆ กัน ที่ไม่แสดงความแตกต่างกันในเรื่องที่คนคิดที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง และไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศในตัวแปรที่ศึกษา

5. จากการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางด้านการศึกษาและความสำนึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ที่มีต่อที่คนคิดต่อการเปลี่ยนแปลง พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

6. จากการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางการศึกษาและที่คนคิดต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่มีต่อการปรับตัว พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

7. จากการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางการศึกษาและการปรับตัวทางสังคม ที่มีต่อความทันสมัย พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะ

องค์ประกอบสำคัญทางจิตลักษณะและพฤติกรรมที่มีผู้พบว่า เกี่ยวข้องกับ เรื่องการยอมรับนวัตกรรม คือ แรงสูงใจไฟสัมฤทธิ์ พฤติกรรมกล้าเสี่ยง และองค์ประกอบด้านความพร้อมทางเศรษฐกิจ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้นำมาศึกษา จึงน่าจะได้นำตัวแปรดังกล่าวเหล่านี้มาศึกษาต่อไป เพื่อดูว่า ผู้ที่มีแรงสูงใจไฟสัมฤทธิ์สูง มีลักษณะพร้อมที่จะกล้าเสี่ยง และมีความพร้อมทางเศรษฐกิจสูง น่าจะเป็นผู้ที่ยอมรับ และมีที่คนคิดที่ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้มากกว่าผู้ที่ขาดหรือมีองค์ประกอบดังกล่าวในระดับต่ำ

อนึ่ง การปฏิบัติตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงบางอย่างทางสังคมและวัฒนธรรมอาจกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากปทัสฐานทางสังคมยอมรับการแสดงออกของบุคคลไม่เหมือนกัน กล่าวคือ สังคมไทยยอมรับการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศต่างกัน การยอมรับไม่ยอมรับนี้เกี่ยวข้อง

โดยตรงกับการอบรมเลี้ยงดู แม้จะมีแนวโน้มว่าในการอบรมเลี้ยงดู แม้ทุกฐานะจะใช้การอบรมเลี้ยงดูโดยยึดพฤติกรรมที่มีบทบาททางเพศน้อยลง และมีการปฏิบัติต่อเด็กหญิง เช่นเดียวกับเด็กชาย และในการศึกษาค้นคว้านี้ก็ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศอย่างใดในตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา จึงน่าจะจะได้ศึกษาลึกลงไปในด้านตัวแปรทางการอบรมเลี้ยงดูว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องความสับสนในการเปลี่ยนแปลงอย่างใดหรือไม่ เพราะการศึกษาในครั้งก่อน ๆ ได้เคยแสดงว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากจะมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจมากกว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย ขณะเดียวกันก็พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ก็มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจมากกว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อย จึงน่าจะได้ลองศึกษาต่อไปว่าการอบรมเลี้ยงดูประเภทใด พร้อมกับลักษณะทางจิตใจของตัวแปรที่แสดงการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ว่าจะมีผลต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้นหรือไม่

นอกจากนี้ ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังอาจเป็นประโยชน์ทางด้านหลักสูตรของสถาบันการศึกษา โดยใช้เป็นจุดเริ่มให้บุคคลได้ตระหนักและยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นเบื้องต้นก่อน เพราะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การปฏิบัติ และพัฒนาเป็นความรู้ลึกหรือท่างที่ดิหรือไม่ได้ต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ในที่สุด การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้วยการศึกษา และรู้จักประเมินค่าด้านต่างๆ ของการเปลี่ยนแปลง ว่าด้านใดสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ไว้หรือไม่ และด้านใดส่วนไหนควรปรับปรุงหรือเสริมสร้างสิ่งใหม่ๆ เพียงใด จึงจะทันต่อการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของสังคม เช่น ความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี ตลอดจนแนวคิดของคนรุ่นใหม่ต่อการพัฒนาสังคม การให้การศึกษาดังกล่าวทั้งการศึกษา "ในระบบ" (ในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาอื่นๆ ทุกระดับ) และ "นอกระบบ" (ในครอบครัวและการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต) ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานของการตระหนักและการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้นี้ ย่อมจะพัฒนาบุคลิกภาพของประชากรไทยให้มีความกระตือรือร้นทั้งในการรับการเปลี่ยนแปลง และการวางแผนเตรียมการที่จะวางทิศทางการปฏิบัติให้เกิดพฤติกรรมส่งเสริมและพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าต่อไปได้ โดยไม่ขัดกับการเปลี่ยนแปลงและไม่เสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันเป็นสมบัติที่มีคุณค่ายิ่งของชาติไทยที่คนไทยต้องสงวนสืบต่อไป

บรรณานุกรม

การวัฒนธรรม, กรม วัฒนธรรมฉบับที่ 2 ทัศนประติษฐ์ 2496

คมเพชร ฉัตรสุภกุล การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ การปรับตัว และกิจกรรมในวิทยาลัยของนักศึกษาชั้น ป.กค. ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515

คำนง ผลบุญ การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ การปรับตัว และกิจกรรมในวิทยาลัยของนักศึกษาชั้น ป.กค. ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ของวิทยาลัยครูในภาคเหนือ ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515

ชยันดี วรรณฤติ การสนองตอบของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ปรินญาณิพนธ์ ร.ม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2514

เชิดศักดิ์ โฆवालินธุ์ การศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพแบบอนุรักษ์นิยม ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516

ณรงค์ศักดิ์ จันทร์นวล "ความทันสมัยกับลัทธิภาพจิต" บทความเล่นต่อที่ประชุมวิชาการของสมาคมจิตวิทยาคลินิกไทย, พฤศจิกายน 2520

ดวงเดือน พันธุมนาวัน และเพ็ญแข ประจวบจณิก ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับลัทธิภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น รายงานการวิจัยฉบับที่ 26 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ 2524

ธวัช จุนนารัตน์ การสร้างมาตราวัดทัศนคติ และการศึกษาทัศนคติของบุคคลในสถานภาพในสังคมต่างๆ กันที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางจารีตประเพณี ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515

- นพนธ์ สัมมา จิตลักษณะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร ปรียญานิพนธ์
กศ.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ ทัศนคติ: การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย ไทยวัฒนาพานิช
2520
- ผลงจิตต์ อริศมนันตะ การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2520
- ไพฑูริย์ เครือแก้ว "การเปลี่ยนแปลงสังคมไทย : การศึกษาผลกระทบของลักษณะทางพฤติกรรม
และวัฒนธรรมเมืองที่มีต่อชนบทของไทย" ใน งานวิจัยเชิงคุณภาพในประเทศไทย : บท-
วิเคราะห์และบรรณนิทัศน์ หน้า 101 โดยสุภาวดี สันทวานิช และคณะผู้รวบรวม สำนัก
งานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525
- ภูมิเรียง อริยกะบุตร การเปลี่ยนแปลงจารีตประเพณีของบุคคลต่างรุ่น และมีสภาพแวดล้อมทางสังคม
ต่างกัน วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุพิลาสงครามมหาวิทยาลัย 2513
- อุทัย นิลยันต์ การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ การปรับตัว และกิจกรรมใน
วิทยาลัยของนักศึกษา ป.กศ. ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
และต่ำ ของวิทยาลัยครู ในจังหวัดพระนครศรี-ธบุรี ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชา
การศึกษา ประสานมิตร 2515
- วนิดา มั่นลำพูลัย การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ การปรับตัว และกิจกรรม
ในวิทยาลัยของนักศึกษา ป.กศ. ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2515 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
และต่ำ ของวิทยาลัยครูในภาคกลาง ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2515
- ล้วนนา พรพัฒน์กุล ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย รายงานการวิจัยฉบับที่ 22 สถาบัน
วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ 2520
- สุพิศตรา สุภาพ สังคมและวัฒนธรรมไทย ไทยวัฒนาพานิช 2518

แสงสุรีย์ คนศิลา ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ลักษณะอคติทั่วไป และความเคร่งครัดของนักเรียน
วัยรุ่นในภาคเหนือ ปรินญาณีพันธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2519

อานนท์ อภาภิรม มนุษย์กับสังคม : สังคมและวัฒนธรรมไทย โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ 2515
สังคม วัฒนธรรม และประเพณีไทย แพรวพิทยา 2519

อำพล โอ่งเคลือบ ความวิตกกังวล ความสามารถในการอ่าน และลักษณะอื่นบางประการของ
บุคลิกภาพ ปรินญาณีพันธ์ กค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ด้วยความร่วมมือ
ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก 2515

อมรา พงศ์พิชัย "สังคมและวัฒนธรรม" ใน มนุษย์กับสังคม หน้า 73-111 โดย สุจิต บุญบงการ
ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และศรีเพ็ญ คู่ภพพิทยากุล (บรรณาธิการ) โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2521

Anastasi, Ann Differential Psychology : individual and group differences in
behavior Third edition, The Macmillan Company : New York,
1966.

Armer, Michael and Larry Isaac. "Determinants and Behavioral Consequences
of Psychological Modernity : Empirical Evidence from Costa Rica."
American Sociological Review. 43 : 316 - 334, June 1978.

Cuber, John F. Sociology : A Synopsis of Principles. 3rd ed. New York,
Appleton - Century - Crofts, Inc., 1955.

Feldman, Robert H.L. "The relationship of school, grade, and sex to tradi-
tional - modern attitudes among Gusii students in Kenya," The Journal
of Social Psychology. 96 : 135 - 136, 1975.

Hilgard, Ernest R., Richard C. Atkinson and Rita L. Atkinson. Introduction to Psychology. 5th. ed., Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1971.

Inkeles, Alex. "Making Men Modern : On the Causes and Consequences of Individual Change in Six Developing Countries" in Social Change. 2nd. ed. p 342 - 361, ed. by Amitai Etzioni and Eva Etzioni - Halevy. New York, Basic Books, Inc., Publishers, 1973.

Inkeles, A and D.H. Smith Becoming Modern Cambridge, Harvard University Press, 1974.

Kahl, Joseph. The Measurement of Modernism. Austin, University of Texas Press, 1968.

LaBiere, Richard T. Social Change. McGraw - Hill Book Company, 1965.

Merrill, Francis E. Society and Culture : An Introduction to Sociology. 2nd. ed. Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice - Hall, 1961.

Portes, Alejandro. "The factorial structure of modernity : empirical replications and a critique," American Journal of Sociology. 79 : 15 - 44, 1973.

Schnaiberg, Allan. "Measuring modernism : theoretical and empirical explorations," American Journal of Sociology. 76 : 399 - 425, December 1970.

Shaver, Rolly G. Principles of Social Psychology. Cambridge, Winthrop Publishers, Inc., 1977.

ภาคผนวก

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มีโครงการวิจัยความสำนึกของคนไทยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทยในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา สถาบันจึงขอความร่วมมือจากท่านซึ่ง เป็นผู้หนึ่งที่สถาบันได้ เลือกแล้วว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในชีวิตเพียงพอที่จะตระหนักถึงสังคมและวัฒนธรรมไทยในด้านต่างๆ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร ด้วยการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

เพศ..... อายุ..... วุฒิ.....
งานฝ่าย..... หน้าที่การงาน.....
สถานที่ทำงาน..... เขต/อำเภอ.....
จังหวัด..... จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนี้.....ปี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย

ตอนที่ 1.

เรื่องต่อไปนี้ ท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติหรือไม่ ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา โดยพิจารณาถึงสัดส่วนของการปฏิบัติในปัจจุบันเทียบกับสัดส่วนของการปฏิบัติในอดีต แต่ละคำถามให้ท่านเลือกตอบเพียงข้อเดียว โดยกาเครื่องหมาย x ทับบนตัวอักษรหน้าข้อความที่ท่านเลือก

ตัวเลือกที่ว่า "ไม่น้อยลง" หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในทางมากขึ้น หรือเท่าเดิม

1. คนไทยถือกันว่า ปิตามารดาเป็นพระของลูก ดังนั้นลูกควรเคารพเอาใจใส่ช่วยเหลือการทำงานและอยู่ในโอวาท สมัยนี้คนที่ยังคงปฏิบัติ เช่นนี้ยังมีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนสมัยก่อน
ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
2. คุณแม่ได้เลี้ยงนงคราญมา และให้การศึกษาจนจบ ม.ศ. 3 แล้ววันหนึ่งคุณแม่เป็นไข้หวัดจึงขอให้นงคราญช่วยซักผ้าให้ นงคราญบ่นว่างานมาก แล้วทำให้อย่างไม่เต็มใจนัก คนแบบนงคราญในสมัยนี้ยังมีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

3. เขียวไปตลาดเพื่อซื้อผลไม้ เห็นแอปเปิ้ลสีแดงสวยงามน่ากิน แต่เขียวกลับซื้อผลไม้ไทย เช่น ส้ม เขียวหวานและกล้วย เพราะผลไม้ไทยราคาถูกกว่า สมัยนี้คนที่รู้จักคิดอย่าง เขียวมี มากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

4. "มีสิ่งพึงบรรจบให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์ มีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจบ อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน"

คนสมัยนี้ยังคงปฏิบัติตามสุภาษิตนี้มากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

5. ผู้รักษาวินัย เช่น นักเรียนที่ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียน ทั้งที่มีครูหรือไม่มีครู ควบคุมอยู่ เขียวนี้มีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

6. นายวิสูตรผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว สั่งให้เด็กทุกคนในบ้านนอนไม่เกิน 4 ทุ่ม ทุกๆ คืน แต่ลูกชายคนโตที่กำลังเรียนอยู่ชั้น ม.ศ. 4 ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง เช่น มีกแอบหนีไปเที่ยว กับเพื่อนจนเกิน 4 ทุ่ม เด็กที่ประพฤติดีดีระเบียบของบ้านท่านองนี้ ทุกวันนี้มีมากน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

7. การประพฤดีเสเพล สุ่มสุรายาเมา เป็นทางให้ผู้อื่นหู่เกียรติของตนได้ ความรักเกียรติ ของคนสมัยนี้มีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

8. พงศ์รักเกียรติของตนมาก จึงไม่ยอมเล่นการพนันตามที่เพื่อนชักชวน เพราะรู้ว่าการพนัน ทำให้คนอูถูก คนในสมัยนี้ที่เป็น เช่นพงค์มีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

9. การช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน ปัจจุบันมีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

10. ประกอบนั่งบนรถโดยสารประจำทางที่แน่น เมื่อเห็นผู้หญิงยืนถือของข้างๆ ที่นั่งของเขาก็แสดงความเอื้อเฟื้อโดยการลุกให้นั่ง คนที่ประพาศิแบบประกอบในสมัยนี้มีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

11. คนที่ปฏิบัติงานด้วยความสามารถของตนเอง โดยไม่ยอมทุจริตถึงแม้จะมีโอกาสในปัจจุบันมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

12. กลับไปถอนเงินออมสิน 500 บาท แต่พนักงานออมสินจ่ายเงินให้ 600 บาท กลับจึงนำเงิน 100 บาทที่เกินมา ไปคืนให้พนักงานออมสิน สมัยนี้คนที่ปฏิบัติแบบกลับมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

13. ด.ช.พรชัย เป็นคนที่มีความขยันขันแข็งเป็นนิจ เช่น เมื่อกลับจากโรงเรียนก็ช่วยผู้ปกครองเก็บกวาดบริเวณบ้าน รดน้ำต้นไม้ เตรียมอาหาร และดูแลน้องด้วยความเต็มใจ ผู้ที่ทำการอย่าง ด.ช.พรชัย ในสมัยนี้มีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

14. บุคคลที่ทำอะไรขยันขันแข็ง ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง ไม่รอโชครชะตาหรือความช่วยเหลือจากใคร ปัจจุบันนี้มีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

15. คนที่ปฏิบัติตามความเชื่อที่ว่า "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" มีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

16. นายสัง เวินดักบาตรทุกเช้าด้วยความศรัทธาและเชื่อว่าการปฏิบัติเช่นนี้เป็นการทำความดีอย่างหนึ่ง คนปัจจุบันที่ทำอย่างนายสัง เวินมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

17. การร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ในปัจจุบันมีอย่างน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

18. สมาชิกในครอบครัวของวัลลีย์ ช่วยกันทำงานทุกชนิดด้วยความเต็มใจ งานจึงเสร็จเรียบร้อยโดยสม่ำเสมอ คนสมัยนี้ที่ประพฤติดังแบบสมาชิกในครอบครัวของวัลลีย์มีอย่างน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

19. คนที่อยากให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ นั้น ในปัจจุบันมีอย่างน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

20. นันทา พบสุนัขที่ถูกรถยนต์ทับขาหักก็พาไปหาหมอรักษา คนที่มีเมตตาต่อสัตว์แบบนี้ในนันทา ในสมัยนี้มีอย่างน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

21. ในสังคมวัฒนธรรมไทย ถือกันว่าการกระทำตนให้สุภาพอ่อนน้อม เป็นสิ่งที่ควรกระทำ เช่น ก้มตัวเวลาเดินผ่านผู้ใหญ่ ปัจจุบันการกระทำโดยยึดหลักเช่นนี้มีอย่างน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

22. ทุกครั้งที่พรรคิไปเยี่ยมเพื่อน พรรคิจะถามหาพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ของเพื่อน เพื่อแสดงความเคารพก่อนเสมอ การปฏิบัติเช่นพรรคินี้มีอย่างน้อยเพียงใด ในสมัยนี้ เมื่อเทียบกับแต่ก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

23. การรู้จักรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ปฏิบัติตามหน้าที่ เพื่อให้บังเกิดผลดีต่อส่วนรวมนั้น

คนไทยทุกวันนี้ปฏิบัติมากน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

24. เมื่อสุภา เห็นกระดาษและ เศษใบตองปลิว เกลือ่นในสนามของโรงเรียน ก็อดไม่ได้ที่จะเก็บชิ้นที่ตน เดินผ่านไปใส่ถังขยะ คนที่ประพฤติแบบสุภาในสมัยนี้มีมากน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

25. คนไทยในปัจจุบันที่เสียสละเพื่อประเทศชาติ ไม่ว่าจะโดยทางกำลังกาย กำลังปัญญา หรือกำลังทรัพย์ก็ตามมีมากน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

26. หลังจากได้ฟังข่าว เกี่ยวกับการขอบริจาคโลหิตให้ทหารบาดเจ็บของโรงพยาบาลแห่งใดแห่งหนึ่งทางวิทยุ อนันต์รีบไปยังโรงพยาบาลนั้นทันที เพื่อติดต่อขอบริจาคโลหิต ทุกวันนี้มีคนปฏิบัติอย่างอนันต์มากน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับ เมื่อก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

27. "อย่าไว้ใจทาง อย่าวางใจคน จะจนใจเอง" เป็นสุภาษิตที่สอนให้คนตั้งมั่นอยู่ในความไม่ประมาท คนสมัยนี้ได้ปฏิบัติตามสุภาษิตนี้มากน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

28. อุคมมีความรอบคอบในการใช้จ่าย เขาจะพยายามเก็บเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินอยู่เสมอ คนที่ปฏิบัติ เช่นอุคม ในปัจจุบันนี้มีมากน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

29. บุคคลที่จากบ้าน เกิดมา เพื่อศึกษาต่อ เมื่อสำเร็จแล้วก็กลับไปทำงาน เพื่อพัฒนาถิ่นเดิมของตน บุคคลเช่นนี้ในปัจจุบันมีมากน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

30. นายคง และเพื่อนบ้านที่เป็นชาวนาด้วยกัน พอถึงหน้าแล้งจะช่วยกันขุดลอกคลอง เพื่อให้หน้าไหลเข้ามาในหมู่บ้านของคุณ คนที่ช่วยเหลือตัวเอง เพื่อทำให้เกิดความเจริญต่อท้องถิ่นของคุณแบบนี้ ปัจจุบันมีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
31. คนที่ประพฤติอยู่ในขอบเขตของกฎหมายอยู่เสมอ เช่น เลียภาษีเป็นประจำ เข้ารับการเกณฑ์ทหาร เป็นต้น สมัยนี้มีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
32. เมื่อนิตจะเดินข้ามถนน นิตจะเดินไปข้ามตรงทางม้าลายเสมอ ไม่ว่าจะมิดำรวจจราจรตรงนั้นหรือไม่ก็ตาม ปัจจุบันคนปฏิบัติ เช่นนิตมีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
33. คนที่ใช้สิทธิตามกฎหมาย เช่น สงวนที่ดินของชาติไม่ให้ตกไปเป็นของคนต่างชาติ และไม่รุกร้าเขตที่คนอื่น ปัจจุบันมีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
34. ในวันที่มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร มาลิจจะหาโอกาสไปลงคะแนนเสียง ถึงแม้ว่าสถานที่ลงคะแนนจะอยู่ไกลจากบ้าน มาลิจก็ได้ตั้งใจที่จะไปใช้สิทธิของเธอ ปัจจุบันมีมีคนอย่างมาลิจมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
35. คนที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งอันชอบธรรมของเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย เช่น ปฏิบัติตามข้อแนะนำของเจ้าหน้าที่ทางการจราจรที่ให้คุณเดินเท้าชิดขอบทางด้านขวาของถนนที่ไม่มีบาทวิถี (ฟุตบาท) เพื่อให้เห็นรถที่แล่นสวนทางมา ปัจจุบันมีมีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
36. ประพันธ์ไปมุ่งดูไฟไหม้พร้อมกับคนอื่นๆ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจดับเพลิงขอให้ถอยไปให้ห่างจากเขตที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการอยู่ ประพันธ์ก็ยอมถอยไปที่อื่นทันที คนที่ปฏิบัติแบบประพันธ์

มีมาน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

37. คนที่แนะนำญาติมิตรและเพื่อนบ้านให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น เสียภาษีที่ดิน ตามกำหนด ไม่เปิดครัวดังจนรบกวนชาวบ้าน ปัจจุบันนี้มีมาน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

38. ลีรี เห็น เพื่อนบ้านทิ้งถุงพลาสติกลงในท่อระบายน้ำ เธอก็เตือนไม่ให้เขาทำ คนเช่น ลีรีในปัจจุบันนี้มีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

39. คนที่สารภาพผิด เมื่อรู้ตัวว่ากระทำผิด แม้ว่าจะไม่มีผู้ใดจับได้ ปัจจุบันนี้มีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

40. กาญจนาและเพื่อนๆ บางคน แอบรับประทานขนมในห้องเรียน เพื่อนถูกครูลงโทษให้ ยืนหน้าห้อง ยกเว้นกาญจนาที่ครูไม่เห็น แต่กาญจนาสำนึกผิดว่า เมื่อตนทำผิดก็ควรจะถูก ลงโทษ เช่นเดียวกับเพื่อนๆ จึงสารภาพผิดกับครู คนที่กระทำตามแบบกาญจนาใน ปัจจุบันนี้มีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

41. คนที่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายโดยสุจริต เช่น ถ้าทราบแหล่งซื้อขายยา เสพย์ติดก็แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ มีมาน้อยเพียงใดในปัจจุบัน เมื่อเทียบกับสมัย ก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

42. ขาสีจำทะ เบียนรถยนต์คันที่ชนคนตายแล้วขับหนีไปได้ ขาสีจึงไปแจ้งความและพร้อมที่จะ เป็น พยานให้ คนที่ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อย่างขาสีมีมากขึ้นหรือน้อยลง เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

43. คนไทยที่เคารพและปฏิบัติตามประเพณีที่ดั้งเดิม เช่น ไปเรียนเตียนในวันวิสาขบูชา ปัจจุบันมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
44. พรทิพย์จะทำความเคารพพ่อแม่และผู้ปกครองทั้งตอนก่อนไปโรงเรียน และกลับจากโรงเรียนทุกวัน ปัจจุบันคนที่ปฏิบัติอย่างพรทิพย์มีมาน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
45. คนที่คำนึงถึงคุณค่าและความปลอดภัยของอาหารที่ตนรับประทาน ในปัจจุบันมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
46. เมื่อระพีไปจ่ายตลาด มักจะเลือกซื้ออาหารสดมากกว่าของหมักดอง เพราะคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ปัจจุบันมีผู้ปฏิบัติ เช่น ระพีมีมาน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
47. คนที่รู้จักการอยู่ดีตามหลักสุขอนามัย เช่น รับประทานอาหารตรงเวลา ไม่ซบถ่ายลงแม่น้ำลำคลอง มีมาน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
48. สมพงศ์ปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้มาจากโรงเรียนว่า ก่อนรับประทานอาหารควรล้างมือให้สะอาดและได้ปฏิบัติอยู่เสมอ ทั้งได้ชักชวนให้พี่น้องกระทำตามด้วย คนที่เป็นเช่นสมพงศ์ในปัจจุบันมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
49. ทุกวันนี้ท่านเห็นคนที่ปลูกบ้านทรงไทยมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
50. บัวเขียวชอบแต่งบ้านด้วย เครื่องเรือนแบบไทยๆ คนที่เห็นคุณค่าของเอกลักษณ์แบบไทยๆ เช่น บัวเขียวมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

51. คนที่ชอบแต่งกายตามสมัยนิยม โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม เช่น แต่งกายรัดรูปไปโรงเรียน นุ่งกระโปรงสั้นไปวัด ในปัจจุบันมีมาน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

52. เมื่อไปทำบุญที่วัด บุญศรีจะแต่งตัวด้วยเสื้อและผ้าซิ่นที่สะอาด เรียบร้อย คนที่ปฏิบัติเช่นบุญศรีในสมัยนี้มีมาน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

53. คนที่เห็นคุณค่าของโบราณวัตถุ เช่น ให้ความร่วมมือกับรัฐในการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุให้คงสภาพที่ดีอยู่เสมอด้วยการไม่ทำลายและคอยช่วยดูแลรักษา ในสมัยนี้มีมาน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

54. เมื่อพงษ์ศักดิ์ไปอยู่วัดอุโบสถในสถานที่บางแห่ง ถ้าเห็นสิ่งต่างๆ เหล่านั้นแตกหักหล่นอยู่กับพื้นก็มักจะเก็บใส่ให้เข้าที่ หรือบอกกล่าวให้ผู้รักษาดูแลจัดซ่อมให้ดี คนที่เห็นคุณค่าของโบราณวัตถุแบบพงษ์ศักดิ์ มีมาน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

55. ทุกวันนี้คนที่รักษาสาธารณสุขสมบัติ เช่น ไม่เด็ดดอกไม้หรือถอนต้นไม้ในสวนสาธารณะหรือไม่ทำลายโคมไฟตามท้องถนน มีมาน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

56. พืชสมุนไพรห้ามไม่ให้น้องและเพื่อนซิดเขียนตามกำแพง หรือผนังห้องเรียน คนที่เอาใจใส่ต่อการรักษาสาธารณสุขสมบัติแบบพืชมีมาน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

57. คนที่คิดทำเรื่องใช้เอง เช่น การทำไม้กวาด สานกระบุง ตะกร้า ปัจจุบันมีมาน้อย

เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

58. พงศ์ไทยมักเก็บของจากผู้อื่นเห็นว่าไม่มีประโยชน์ เช่น ขวดเล็กๆ กระบองที่ใช้แล้ว และอื่นๆ เพื่อนำมาประดิษฐ์หรือดัดแปลงทำเป็นแจกันดอกไม้ หรือเครื่องใช้อื่นๆ คนที่ประพฤติแบบพงศ์ไทยมีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

59. ปัจจุบันท่านผู้ใหญ่ที่ส่งเสริมให้เด็กให้พยายามทำของเล่นเองด้วยเศษสิ่งของเท่าที่หาได้ในบ้าน มีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

60. ด.ช. บุญธรรมใช้สิ่งของที่คนอื่นเห็นว่าไม่มีประโยชน์มาทำของเล่น เช่น เอาแกนหลอดด้ายมาทำล้อรถ แล้วเอากระดานมาพาด ใช้เชือกผูกลากเล่น เด็กที่เป็นแบบด.ช.บุญธรรม ในสมัยนี้มีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับเด็กในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

61. คนที่รู้จักสร้างความสำเร็จให้แก่ตนและประเทศชาติ เช่น พยายามศึกษาเล่าเรียนและใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติอยู่เสมอ นั้น มีมากน้อยเพียงใดในสมัยนี้ เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

62. หน้าแล้งคราวนี้ แสงร่วมมือกับคนในหมู่บ้านทุกคนสร้างถนน เพื่อให้การคมนาคมสะดวกขึ้น ท่านเห็นว่าคนในสมัยนี้ที่รู้จักสร้างความสำเร็จให้กับท้องถิ่นมีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

63. คนที่ประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ว่าจะอาชีพนั้นจะยากลำบากเพียงใดนั้น มีมากน้อยเพียงใดในสมัยนี้เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

64. นายคงได้รับการเสนอให้ทำงานชิ้นหนึ่งซึ่งไม่สุจริตนักแต่ทำเงินได้มาก นายคงปฏิเสธ

งานนี้แม้จะต้องทำงาน เดิมที่สุจริตของคนต่อไปโดยไม่ค่อยพอกินพอใช้ คนที่ประพฤติ
แบบนายคงในสมัยนี้มีมาน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

65. คนที่พยายามปรับปรุงงานของตนด้วย เครื่องมือเครื่องใช้ และวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอ
นั้น ในสมัยนี้มีมาน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

66. ศรีนวลมีอาชีพในการ เย็บ เสื้อโหลส่งร้าน เธอพยายาม เก็บเงินซื้อมอเตอร์ไซด์
เพื่อทุนแรงและเย็บได้จำนวนมากขึ้น คนที่ปรับปรุงงานอาชีพของตนทำนองนี้มีมาน้อย
เพียงใดในสมัยนี้ เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

67. คนที่ทำลายป่าไม้อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของประเทศ เดียวนี้มีมาน้อย
เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

68. บ้านประพัฒน์อยู่ริมแม่น้ำ แต่ประพัฒน์ไม่เคยทิ้งขยะลงในแม่น้ำเลย คนที่ปฏิบัติ เช่น
ประพัฒน์ในสมัยนี้มีมาน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

69. การผลิตงานให้ได้จำนวนมากอย่างรวดเร็ว โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ ในปัจจุบันมี
มาน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

70. นายตึกใสไม้ประณีตมาก เพราะต้องการให้ไม้เรียบโดยสม่ำเสมอ ไม่ทำอย่างลวกๆ
เพียงเพื่อรับเงินค่าจ้าง คนเช่นนายตึกในสมัยนี้มีมาน้อย เพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับ
กับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

71. คนที่เห็นคุณค่าและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในสมัยนี้มีมาน้อย เพียงใด

เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

72. นิยมไม่ปล่อยให้ เวลาว่างหมดไปโดยเปล่าประโยชน์ แต่เขาจะอ่านหนังสือบ้าง
ปลูกต้นไม้บ้าง ซ่อมบ้านบ้าง ตลอดจนงานทำเพื่อเพิ่มพูนรายได้ คนแบบนี้
ในสมัยนี้มีมากน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

73. คนที่กล่าวคำ "ขอบคุณ" เมื่อมีผู้ช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้ และ "ขอโทษ" เมื่อ
ล่วงเกินผู้อื่นโดยไม่ได้ตั้งใจ ปัจจุบันนี้มีมากน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

74. เมื่อองค์กรเข้าฟังการอภิปรายในห้องประชุม เธอจะไม่ยอมคุยและรับประทานของ
ขบเคี้ยว เพราะ เห็นว่าเป็นกิจรยาที่ไม่สมควรและเป็นการเสียมารยาทอย่างยิ่ง คน
เช่นองค์กรในปัจจุบันนี้มีมากน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

75. คนที่ประพฤติปฏิบัติด้วยความเกรงใจต่อกันในสมัยนี้ มีมากน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับ
ในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

76. ใจรักคืออยู่ห้องเดียวกับลาวัลย์ ใจรักคืออยากฟังวิทยุ แต่เห็นลาวัลย์กำลังใช้ความคิด
ก็มีความเกรงใจ ไม่กล้าเปิดวิทยุฟัง คนที่เป็นแบบใจรักดีในสมัยนี้มีมากน้อย เพียงใด
เมื่อเปรียบเทียบกับคนในสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

77. สังคมไทยนิยมให้ผู้น้อยปฏิบัติตัวต่อผู้ใหญ่อย่างนุ่มนวล เรียบร้อย และมีสัมมาคารวะ
ท่านสัง เกต เห็นคนสมัยนี้ปฏิบัติตัวสอดคล้องกับความนิยมของสังคมดังกล่าวมีมากน้อย
เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

78. ระหว่างการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม จำเนียรผู้มีอาวุโสหน่อยจะรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่และคอยจับท่วงที่จะออกความคิดเห็นของตนอย่างเหมาะสม การกระทำเช่นนี้ในสมัยนี้มีมาน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
79. คนที่ทำความเคารพสถานที่และสิ่งแทนซึ่งควรเคารพ เช่น ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ ในปัจจุบันมีมาน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
80. วันชัย เมื่อเห็นพระพุทธรูปหรือเดินผ่านวัดก็ทำความเคารพทุกครั้ง ในปัจจุบันคนที่ปฏิบัติแบบวันชัยมีมาน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
81. คนที่วางตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ในปัจจุบันมีมาน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับคนในสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
82. สุสีไปงานศพญาติผู้ใหญ่ของเพื่อนคนหนึ่ง เธอพบเพื่อนเก่าหลายคนที่เคยสนิทกันมาจึงทักทายและคุยกันอย่างสนุกสนานครั้นเสร็จ ผู้ที่วางตัวไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ เช่นสุสีและเพื่อนๆ ในปัจจุบันมีมาน้อย เพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
83. คนที่ประพฤติดนเสมอต้นเสมอปลาย เช่น เคยปฏิบัติต่อเพื่อนอย่างไร ก็คงปฏิบัติต่อเพื่อนเหมือนเดิม แม้ว่าตนจะร่ำรวย มีเกียรติยศชื่อเสียงขึ้น ในปัจจุบันมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
84. คาวทอง เมื่อแรกเข้าทำงานมีความขยันขันแข็ง เมื่อทำไปนานๆ ก็คงขยันขันแข็งเช่นเดิม คนที่เป็นเช่นคาวทอง ในปัจจุบันมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

85. คนปัจจุบันที่รักษาประเพณีของไทยมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
86. ทุกครั้งในวันสงกรานต์ นายศรีถือ เป็นธรรมเนียมปฏิบัติว่าจะต้องไปวัดเพื่อทำบุญและ
รดน้ำ कारวะผู้ใหญ่ คนปัจจุบันที่ปฏิบัติ เช่นนายศรีมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับคนสมัย
ก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
87. คนที่ทำบุญตาม เทศกาลอยู่ เสมอในสมัยนี้มีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
88. ในวันเข้าพรรษาและออกพรรษา วิชาจะไปทำบุญ สมัยนี้มีคนทำแบบวิภวามากน้อย
เพียงใด เมื่อเทียบกับคนสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
89. ปัจจุบันมีคนนิยมดนตรีไทยมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
90. เมื่อมีการแสดงดนตรีไทยไม่ว่าที่ใด บุญครองจะไปชมการแสดงทุกครั้งด้วยความนิยม
ชมชื่น คนไทยที่ปฏิบัติแบบบุญครองในสมัยปัจจุบันมีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัย
ก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
91. คนประกอบอาชีพที่ต้องการงานฝีมือ เช่นงานแกะสลักและการทำเครื่องเขิน ในปัจจุบัน
มีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
92. ลินจงนิยมใช้ลูกไม้ที่ถักด้วยฝีมือมากกว่าลูกไม้ที่ถักด้วย เครื่องจักร คนแบบลินจงในสมัย
นี้มีมาน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับในสมัยก่อน
- ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ
93. ปัจจุบันมีการส่งเสริมศิลปะและวรรณกรรมมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

94. ทุกครั้งที่มีการจัดงานรื่นเริงของโรงเรียน ผลจะทำให้นักเรียนประกวดการแต่งโคลงกลอนบทละครภาษาไทย ในปัจจุบันมีคนปฏิบัติ เช่นผลกามากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

95. คนที่กล้ายอมสละชีวิต เพื่อรักษาบ้านเมือง เช่นชาวบ้านบางระจัน ในสมัยนี้มีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

96. ขณะที่รถรับส่งนักเรียนเกิดอุบัติเหตุพลิกคว่ำ ไฟลุกไหม้ เด็กและคนรถติดอยู่ในนั้น ตำรวจบ้อมยามคนหนึ่ง ชื่อสามารถ ได้ฝ่าไฟเข้าไปช่วยเด็กให้รอดพ้นจากอันตรายออกมาได้ คนที่กล้าเสี่ยงชีวิต เช่นตำรวจคนนี้มีมากน้อยเพียงใดในปัจจุบัน เมื่อเทียบกับสมัยก่อน

ก. ไม่น้อยลง ข. น้อยลง ค. ไม่ทราบ ง. ไม่สนใจ

คนไทยลดน้อยลงกว่า เดิม

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

6. แต่ก่อนพ่อแม่ในสังคมไทยพยายามถ่ายทอดลักษณะความซื่อสัตย์ให้ เกิดขึ้นในตัวบุตรหลาน ของตนด้วยการวางตัวเป็นแบบอย่างที่ดี แต่ปัจจุบันการถ่ายทอดลักษณะดังกล่าวนี้ มักประสบ ผลล้มเหลว เพราะพ่อแม่ไม่อาจ เป็นแบบที่ดีให้ เด็กเห็นและปฏิบัติตามได้

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

7. นักเรียนสมัยก่อนจะ เรียนหนังสือ และท่องจำ เท่าที่มีในตำรา และทำการบ้านที่ครูมอบ หมายให้ แต่นักเรียนส่วนมากในปัจจุบันมักจะค้นคว้า เพิ่ม เติม และไปเรียนพิเศษนอกเวลา เรียนปกติ

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

8. คนในปัจจุบันแสดงความกล้าหาญเพื่อพิทักษ์รักษาบ้าน เมืองมากขึ้นกว่าแต่ก่อน

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

9. คนไทยแต่ก่อนมีความ เชื่อมั่นคงใน เรื่องบุญ-บาปทางพุทธศาสนา แต่ปัจจุบันความ เชื่อดัง กล่าวคลอนแคลน เพราะ เห็นว่าไม่อาจพิสูจน์ได้

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

10. เมื่อก่อนผู้คนในชุมชนทั่วๆไปมักร่วมกันทำงานอย่างพร้อมเพรียง แต่เดี๋ยวนี้ต่างคน ต่างถือว่าธุรกิจส่วนตัวสำคัญกว่า

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

11. เมื่อก่อนคนไทยมักใจอ่อนสงสารคนที่ตกทุกข์ได้ยาก และพยายามช่วยเหลือ แต่เดี๋ยวนี้
คนแสดงความเมตตาต่อกันน้อยลง
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
12. เมื่อก่อนผู้มีอายุน้อย เมื่อมีฐานะเกี่ยวข้องกับผู้มีอายุมากกว่า จะพูดจาและแสดงกิริยา
สุภาพอ่อนน้อม เป็นนิจ แต่เดี๋ยวนี้บุคคลทั้งสองวัย ส่วนมากเกี่ยวข้องกับเหมือนบุคคลที่มี
อายุรุ่นราวคราวเดียวกัน
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
13. เมื่อก่อนผู้คนมักถือ เป็นหน้าที่ ที่จะต้องติดตามผลงานของตนจนแล้วเสร็จ แต่เดี๋ยวนี้คนมัก
จะละเลยต่อการที่จะทำเช่นนั้น
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
14. สมัยก่อน คนส่วนมากคิดว่า การทำนุบำรุงประเทศเป็นเรื่องของรัฐบาลที่จะต้องจัดทำ
ปัจจุบันทุกคนต่างร่วมมือบำเพ็ญประโยชน์เพื่อประเทศมากขึ้น
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
15. ปัจจุบันคนในสังคมไทยมักทำอะไรด้วยความไม่รอบคอบ เพราะคำนึงถึงแต่ผลได้ ไม่ค่อย
คำนึงถึงผลเสีย มากเท่าคนแต่ก่อน
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
16. คนในปัจจุบันมักจะย้ายถิ่นฐานจากบ้านเกิดของตน เข้ามาทำมาหากินตาม เมืองใหญ่ๆ
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

17. คนสมัยก่อนมักเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย คนปัจจุบันมักใช้ข้อบกพร่องของกฎหมาย เป็นข้ออ้างที่จะไม่ปฏิบัติตาม
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
- และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
18. สังคมไทยแต่ก่อน ทุกคนอยู่ด้วยกันแบบ ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน สังคมไทยปัจจุบันขยายขึ้น ทำให้มีการละเมิดสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
- และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
19. คนปัจจุบันมีความ เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของ เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายน้อยกว่าคน แต่ก่อน
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
- และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
20. คนไทยปัจจุบันส่วนมากจะต่างคนต่างอยู่ การแนะนำเพื่อนบ้านให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย จึงลดลงกว่าแต่ก่อน
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
- และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
21. การสำรวจภาพผิดของบุคคลที่มีความผิดจริงในสังคมไทยปัจจุบัน ดูจะมึนน้อยกว่าแต่ก่อน
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
- และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
22. ปัจจุบันประชาชนให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆ กับเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายมากกว่าประชาชน แต่ก่อน
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
- และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

23. เมื่อก่อนนี้ชายไทยถือ เป็นประเพณีที่จะต้องบวชอย่างน้อยหนึ่งพรรษา เพื่อศึกษาธรรมวินัย แต่เดี๋ยวนี้การปฏิบัติ เช่นนี้ลดน้อยลงมาก
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
24. คนในปัจจุบันรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และหลีกเลี่ยงอาหารที่เกิดโทษมากกว่าคนในสมัยก่อน
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
25. การอยู่ดี เป็นสิ่งหนึ่งที่สังคมให้ความสำคัญ ในปัจจุบันจะ เห็นได้ว่า ประชาชนไทยโดยส่วนรวมมีการปฏิบัติตัวดีขึ้นกว่าแต่ก่อน ในด้านการรักษานามัย เพื่อการอยู่ดี
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
26. คนไทยสมัยก่อนนิยมสร้างบ้านไม้แบบที่ เรียกว่า "ทรงไทย" หรือตามแบบท้องถิ่นของตน แต่ปัจจุบันคนไทยนิยมสร้างบ้านทรงต่างๆ ตามแบบของประเทศทางตะวันตกเป็นส่วนใหญ่
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
27. คนสมัยก่อนมักแต่งกายโดยคำนึงถึง เรื่องความ เรียบร้อย และความ เหมาะสมก่อนสิ่งอื่น คนปัจจุบันส่วนมากมักคำนึงถึง เรื่องสมัยนิยมและความสะดวกสบายมากกว่า
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
28. แต่ก่อน โบราณวัตถุของชาติมักถูกทำลายโดยผู้แสวงโชค ผู้มุ่งประโยชน์ทางธุรกิจส่วนตัวหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้นๆ ปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่ต่อต้านการทำลายโบราณวัตถุ และสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์ไว้
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

29. คนแต่ก่อนถือว่าสาธารณสมบัติ เป็นสิ่งที่ทุกคนควรช่วยกันดูแลรักษา คนปัจจุบันถือว่า เป็นหน้าที่ของรัฐบาลในการดูแลรักษา
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
30. คนไทยสมัยนี้นิยมซื้อ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ของครอบครัว มากกว่าจะคิดประดิษฐ์ขึ้นใช้เอง เหมือนคนไทยแต่ก่อน
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
31. ผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ของ เด็กไทยแต่ก่อนมักจะประดิษฐ์ของ เล่นให้ลูกหลานของตน หรือสอนให้เด็กรู้จักทำของ เล่นง่ายๆ ขึ้นเอง แต่ในปัจจุบันต่างก็นิยมซื้อเอาตามใจชอบ
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
32. คนในปัจจุบันรู้จักสร้าง ความเจริญให้แก่ตนมากกว่าคนแต่ก่อน ตัวอย่าง เช่น ผู้ที่มีที่ดินของตนเองก็พยายามใช้ที่ดินนั้นให้เกิดประโยชน์ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ตน ซึ่งเป็นการช่วยเศรษฐกิจของประเทศอีกทางหนึ่งด้วย
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
33. แต่ก่อนคนไทยยินดีทำงานทุกอย่างที่สุจริต ปัจจุบันภาวะค่าครองชีพสูงขึ้น เป็นเหตุให้มีการประกอบอาชีพที่ไม่สุจริตมากขึ้นกว่าเดิม
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
34. คนไทยแต่ก่อนปรับปรุงงานอาชีพของตนด้วยการปรับปรุงฝีมือหรือความสามารถส่วนตัวในการปฏิบัติงานนั้นให้ได้ดีที่สุด ปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่ปรับปรุงงานอาชีพของตนด้วย เครื่องมือและวิธีการใหม่ๆ
- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

35. แต่ก่อนมีการพูดถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่าการปฏิบัติ ปัจจุบันการ
รณรงค์ให้มีการปฏิบัติ เพื่อการรักษาสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น
ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
36. คนสมัยก่อนมักจะทำกรางานด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้ผลงานออกมาประณีต ไม่รีบ
เร่งผลิต เพื่อให้ได้งานมากๆ แต่คนในปัจจุบันจะเน้น เรื่องปริมาณในการผลิตมากกว่า
ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
37. เด็กวัยรุ่นปัจจุบันมักจะใช้ เวลาว่างไปในทาง เตรีงเตร่ ดู เข้าของหรือทัศนาศรมากขึ้น
กว่า เด็กวัยรุ่นแต่ก่อน ซึ่งจะใช้เวลาอยู่กับบ้านช่วยพ่อแม่หรือเรียนรู้อื่นๆ
ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
38. คนสมัยก่อนไปร่วมงานศพด้วยความคารวะและสำรวม ปัจจุบันคนส่วนมากมักปล่อยตัวตาม
สบายมากขึ้น
ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
39. ผู้คนแต่ก่อนมักทำอะไรโดยนึกถึงคนข้างเคียงไม่ยอมให้รำคาญผู้อื่น เดี่ยวนี้มักทำตามใจชอบ
ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
40. เด็กๆ เมื่อก่อนจะทำอะไรมักจะทำหรือขอความเห็นจากผู้ใหญ่ก่อน แต่เด็กๆ เดี่ยวนี้
มักเห็นว่า การทำเช่นนี้ เป็นการไม่ทันสมัย
ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ
และท่านเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง
41. การเคารพสถานที่และสิ่งแทนที่ควร เคารพนั้น เด็กไทยแต่ก่อนได้ถือ เป็นมารยาทอันควรปฏิบัติ

กันทั่วไปมากกว่าเด็กไทยปัจจุบัน

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงนี้	ก. ชอบ	ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่	ก. จริง	ข. ไม่จริง

42. การกระทำตัวให้ เหมาะสมกับ เวลาและสถานที่ เป็นสิ่งที่สังคมไทยให้ความนิยม ในปัจจุบัน มีข้อสังเกตว่า คนมักจะปฏิบัติตัวตามสบาย โดยไม่คำนึงถึง เวลาและสถานที่มากกว่าคนแต่ก่อน

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้	ก. ชอบ	ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่	ก. จริง	ข. ไม่จริง

43. คนไทยส่วนใหญ่สมัยก่อนประพฤติตนตามระเบียบของสังคมไทยโดยสม่ำเสมอ แต่คนไทยปัจจุบันมักประพฤติตามที่ตนพอใจ

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้	ก. ชอบ	ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่	ก. จริง	ข. ไม่จริง

44. เมื่อก่อนเราถือกันว่า วัฒนธรรมไทย เป็น เครื่องแสดง ความเจริญและภูมิ สัยของชาวไทย แต่เดี๋ยวนี้ เด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่นิยมปฏิบัติตาม วัฒนธรรมตะวันตก

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้	ก. ชอบ	ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่	ก. จริง	ข. ไม่จริง

45. คนไทยสมัยก่อนจะ เคร่งครัดต่อการทำบุญตาม เทศกาลต่างๆ เช่น วันเข้าพรรษา วันสงกรานต์ ฯลฯ มากกว่าคนไทยปัจจุบัน

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้	ก. ชอบ	ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่	ก. จริง	ข. ไม่จริง

46. คนไทยในปัจจุบันนิยมฟังและ เล่นดนตรีไทยน้อยกว่าคนไทยสมัยก่อน

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้	ก. ชอบ	ข. ไม่ชอบ
และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่	ก. จริง	ข. ไม่จริง

47. แม้สังคมไทยจะให้ความยกย่องผลงานที่เกิดขึ้นด้วยฝีมือของบุคคล แต่ปัจจุบันคนไทยเปลี่ยนไป

นิยมสิ่งที่ทำด้วย เครื่องมือ เครื่องจักรมากขึ้น

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ

และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

48. เมื่อก่อนคนนิยมอ่านและแต่งหนังสือที่เป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน แต่เดี๋ยวนี้คนส่วนมาก
นิยมอ่านหนังสือที่เป็นความ เรียงธรรมดา และแต่งหนังสือประเภทโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน
น้อยลง

ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการ เปลี่ยนแปลงนี้ ก. ชอบ ข. ไม่ชอบ

และท่าน เห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ก. จริง ข. ไม่จริง

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถามตอนที่ 3

แบบสอบถามตอนที่ 3 นี้ ต้องการทราบความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ไปของท่าน โดยจะมีข้อความให้อ่าน เพื่อให้พิจารณาว่าท่านมีลักษณะที่เหมือนกับข้อความนั้นๆ หรือไม่เพียงใด ดังนั้นจึงไม่มีคำตอบที่ผิดหรือถูก เพราะแต่ละคนย่อมมีลักษณะนิสัย ความรู้สึก หรือแนวการปฏิบัติที่ไม่เหมือนกัน ข้อสำคัญขอให้ตอบตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ตัวอย่างคำถาม

ข้าพเจ้าชอบยิ้มแย้มทักทายคนอื่น

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด
	1	หมายถึง	ไม่จริงเลย		
	2	หมายถึง	ไม่จริง		
	3	หมายถึง	ค่อนข้างไม่จริง		
	4	หมายถึง	ค่อนข้างจริง		
	5	หมายถึง	จริง		
	6	หมายถึง	จริงที่สุด		

จะเห็นได้ว่า ตัวเลขที่มากขึ้น หมายถึงว่า มีความจริงมากขึ้น

ถ้าเป็นจริง ที่ว่า ท่านชอบยิ้มแย้มทักทายคนอื่น ก็ให้เขียน เครื่องหมายวงกลม ○

ล้อมรอบเลข 5 ดังตัวอย่างข้างบน

ตอนที่ 3

ชุดที่ 1

1. ข้าพเจ้ามีความสามารถในการเล่นกีฬา

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

2. ข้าพเจ้าเป็นคนที่ชอบแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

3. เมื่อข้าพเจ้าทำอะไรไม่สำเร็จ ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

4. ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

5. ข้าพเจ้าเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

6. ข้าพเจ้าเป็นคนคล่องแคล่วว่องไว

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

7. ข้าพเจ้าเป็นคนซื่อายเมื่อเข้าสังคม

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

8. ข้าพเจ้าเป็นคนที่เริงสนุกสนาน

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

9. ข้าพเจ้ารู้สึกตัวเองมีสุขภาพสมบูรณ์ และแข็งแรงดี

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

10. ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่เสมอ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

11. ข้าพเจ้าสามารถทำตัวเข้ากับคนทุกประเภทได้

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

12. ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีความทุกข์น้อยกว่าเพื่อน

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

13. ข้าพเจ้ามักจะยอมแพ้เสมอไม่ว่าเรื่องอะไร

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

14. ข้าพเจ้ามีความสุขเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

15. ข้าพเจ้าเป็นคนที่ไหวพริบและปฏิภาณดี

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

16. ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนาน เมื่อสามารถเข้าเหย้าให้เพื่อนโกรธได้

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

17. ข้าพเจ้าชอบได้เพียงด้วย เหตุผลมากกว่าด้วยอารมณ์

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

18. บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึก เศร้าหมองโดยไม่ทราบสาเหตุ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

19. ข้าพเจ้าพอใจที่จะอยู่ตามลำพังห่างไกลจากคนอื่น

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

20. ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม ใครๆ ก็สู้ข้าพเจ้าไม่ได้

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

ชุดที่ 2

1. ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นง่าย

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

2. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าสนใจอะไรไม่ได้นาน

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

3. เวลาทำงานถ้าใครมาส่งเสียงดังข้างๆ ข้าพเจ้าจะทำต่อไปไม่ได้

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

4. ข้าพเจ้ามีเรื่องกลุ้มใจอยู่เสมอ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

5. ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจถ้าต้องตัดสินใจทำอะไรด้วยตัวเอง

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

6. ถ้ามีคนมาขัดใจ หรือยั่วเพียงเล็กน้อยข้าพเจ้าจะโกรธเอาง่ายๆ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

7. ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลใจว่าจะไม่มีใครรัก

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

8. เมื่อมีคนมาถามปัญหาต่อหน้าผู้อื่น ถึงจะตอบได้ข้าพเจ้าก็ไม่กล้าตอบ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

9. ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวโดยไม่รู้ว่าจะกลัวอะไรอยู่บ่อยๆ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

10. ข้าพเจ้าควบคุมตนเองไม่ค่อยได้

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

11. ข้าพเจ้ารู้สึกตกใจง่าย

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

12. ข้าพเจ้ารู้สึกสติและเสียใจเกินกว่าที่ควรเสมอ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

13. ข้าพเจ้าไม่กล้าทำความคุ้นเคยกับคนซึ่งไม่เคยรู้จักมาก่อน

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

14. ข้าพเจ้าไม่ชอบพูดเล่นเลย

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

15. บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองจะทำอะไรผิดอยู่เสมอ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

16. ข้าพเจ้าหวาดกลัวอยู่ เสมอว่าจะถูกตำหนิ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

17. บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเอง เป็นคนไม่ดีเลย

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

18. ข้าพเจ้ามักนอนไม่ค่อยหลับ เพราะคิดอะไรต่างๆ นานา

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

19. บางเวลาข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดอยากจะตะโกนออกไปดัง ๆ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

20. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าไม่มีใครอยากจะเล่นอะไรกับข้าพเจ้า

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

ชุดที่ 3

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณคนแวดล้อมของข้าพเจ้า :

1. มักตำหนิติเตียนข้าพเจ้า

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

2. ไม่ยุติธรรมต่อข้าพเจ้า

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

3. เป็นบุคคลที่ข้าพเจ้าไม่ยอมคบหาด้วย

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

4. มักมีเรื่องขัดแย้งกับข้าพเจ้าเสมอ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

5. ห่างเหินไม่เป็นกันเองกับข้าพเจ้า

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

6. เป็นบุคคลที่ข้าพเจ้าเกรงกลัวมาก

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

7. ไม่สนใจการศึกษาของข้าพเจ้าเลย

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

8. เป็นบุคคลที่ข้าพเจ้าติดนิสัยไม่ตีมา

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

9. เป็นบุคคลที่ข้าพเจ้าไม่เคยไปปรึกษาหารือหรือขอคำแนะนำเลย

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

10. มักทำให้ข้าพเจ้าไม่สบายใจอยู่เสมอ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

11. ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายเพื่อนฝูง

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

12. ชัดขวางการติดต่อกับเพื่อนต่างเพศ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

13. ชัดขวางไม่ยอมให้ข้าพเจ้าทำอะไรๆ ตามใจชอบ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

14. ทำให้การศึกษาของข้าพเจ้าไม่ได้ผลเท่าที่ควร

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

15. เป็นบุคคลที่ข้าพเจ้าไม่เคยให้ความร่วมมือเลยไม่ว่าในเรื่องใดๆ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

16. ทำให้ข้าพเจ้าหมดกำลังใจเสมอ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

17. ทำให้ข้าพเจ้าไม่อยากอยู่บ้านเพราะไม่มีความสุข

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

18. มักหาเรื่องจับผิดข้าพเจ้าเสมอ

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

19. ไม่เห็นความสำคัญของข้าพเจ้าเลย

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

20. ไม่เอาใจใส่ข้าพเจ้าเลย

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
ไม่จริงเลย					จริงที่สุด

ตอนที่ 4

โปรดตอบแบบสอบถามต่อไปนี้ตามความรู้สึกนึกคิดของท่านเองอย่างอิสระ บางคำถามให้ท่านตอบในที่ว่างที่ทิ้งไว้ให้ บางคำถามก็มีข้อความตอบให้ท่านเลือก กรุณาตอบด้วยการเขียนเครื่องหมาย ลงในกรอบ หน้าข้อที่ท่านเลือกคำตอบนั้น

1. ท่านเคยเป็นทุกข์เดือดร้อนหรือท้อใจมากเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองที่เป็นข่าวอยู่ในขณะนี้ จนคิดว่าใครจะทำอะไรลงไปสักอย่างหนึ่งเพียงใด ปัญหา เช่น น้ำมันขาดแคลน สินค้าราคาสูง ปัญหาหนี้ท่วม เป็นต้น

- บ่อย ๆ
- บางครั้ง
- ไม่เคยเลย

2. ถ้าการศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนเป็นบริการให้เปล่า (คือไม่มีสิ่งใดเป็นอุปสรรค) ท่านคิดว่าบุตรของบุคคล (ที่มีฐานะ) เช่นท่านควรจะเรียนถึงชั้นไหน

.....

3. เมื่อเด็กวัย 12 ปีสองคนหยุดปลูกข้าวมานั่งคิดคำนวณหาทางที่จะย่นเวลาปลูกให้น้อยลง แต่ได้ข้าวมากเท่าเดิม บิดาของเด็กคนหนึ่งพูดขึ้นว่า "เออดี นั่นเป็นเรื่องที่น่าใคร่ครวญดู ลองบอกมาซิว่า คิดจะเปลี่ยนไปปลูกวิธีใด" แต่บิดาของเด็กอีกคนหนึ่งกล่าวว่า "วิธีเก่าของเรา ก็ได้อยู่แล้ว อย่าเสียเวลาไปคิดเลย

ท่านคิดว่าบิดาคนไหนพูดหลักแหลมกว่ากัน

- บิดาเด็กคนแรก
- บิดาเด็กคนที่สอง

4. สิ่งใดแสดงคุณสมบัติที่ดีที่สุดของผู้ที่สมควรจะมีตำแหน่งงานระดับสูง

- มาจากครอบครัวตระกูลสูง หรือตระกูลผู้มีชื่อเสียง

- ถูกิตคนตามแนวที่เป็นที่ยกย่องนับถือดังได้ปฏิบัติกันมา
- เป็นที่นิยมของประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง
- มีการศึกษาสูงและมีความรู้ความชำนาญพิเศษ

5. สิ่งต่อไปนี้สิ่งไหนสำคัญมากที่สุดสำหรับอนาคตของประเทศ

- การทำงานหนักของประชาชน
- รัฐบาลมีการวางแผนที่เหมาะสม
- การคลั่งไคล้ของพระผู้เป็นเจ้า
- ความโชคดี

6. ผู้ทรงคุณวุฒิ (นักศึกษา, นักวิทยาศาสตร์) ในมหาวิทยาลัยกำลังศึกษาคิดค้นสิ่งต่างๆ เช่น อะไร เป็น เครื่องกำหนด เพศของ เด็กที่จะเกิดว่าเป็นหญิงหรือชาย หรือคิดค้นว่า เมล็ดพืชเจริญเติบโตขึ้นเป็นต้นได้อย่างไร

ท่านคิดว่าการค้นคว้าในท่านองนี้ จะ

- ให้ประโยชน์อย่างยิ่ง
- ให้ประโยชน์พอสมควร
- ให้ผลร้ายพอสมควร
- ให้ผลร้ายอย่างยิ่ง

7. บางคนกล่าวว่า การจำกัดจำนวนบุตร เป็นความจำเป็นของสามีภรรยาเพื่อจะได้เลี้ยงบุตรที่เกิดมาแล้วได้ดีขึ้น บางคนกล่าวว่า เป็นการผิดที่สามีภรรยาจะไปจำกัดจำนวนบุตรด้วยความจงใจ

ท่านเห็นพ้องด้วยกับความคิดเห็นแบบไหนมากกว่า

- ความคิดเห็นแบบแรก
- ความคิดเห็นแบบหลัง

8. ข่าวเรื่องใดต่อไปนี้ที่ท่านสนใจมากที่สุด

- ข่าวทั่วโลก
- ข่าวในประเทศ
- ข่าวในเมืองที่ท่านอยู่

- ข้าราชการ
- ข้าราชการ หรืองานตามเทศบาล

9. สมมติว่าท่าน เผชิญพบคนต่างถิ่นต่างภาษา ท่านคิดว่าท่านจะสามารถเข้าใจความคิดของเขาไหม

- เข้าใจ
- ไม่เข้าใจ

10. ท่านคิดใหม่ว่า คนเป็นคนที่อย่างแท้จริงได้โดยไม่ต้องมีศาสนาใดๆ เลย

- คิด
- ไม่คิด

11. ท่านเป็นสมาชิกของสมาคม ชมรม หรือองค์การใดบ้าง รวมทั้งแห่ง (เช่น สมาคมทางสังคม สหพันธ์หรือสโมสร สมาคม ชมรมทางศาสนา กลุ่มการเมือง ฯลฯ)

- 1 แห่ง ได้แก่
- 2 แห่ง ได้แก่
- 3 แห่ง ได้แก่
- 4 แห่ง ได้แก่
- 5 แห่ง ได้แก่

12. ท่านคิดว่าอะไร เป็นปัญหาหนักที่สุดที่ประเทศของท่านกำลัง เผชิญอยู่

.....
.....

13. เมืองต่อไปนี้อยู่ในประเทศใด

เทลาริฟ

เวียนนา

14. ท่านอ่านหนังสือพิมพ์หรือฟังวิทยุ เพียงใด

- ทุกวัน

- 2 - 3 ครั้ง/สัปดาห์
- นานๆ ครั้ง
- ไม่เคยเลย